

Brassói Lapok

Előfizetési példány
Árusításba nem bocsátható

XL. évtolyam
270 szám.

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi november 24

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — A külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58 telefonszámok kiadóhivatal 92, szerkesztőség 93.

Ketten vagyunk, Golumbovici ur!

Irta: Kacsó Sándor

Két nappal ezelőtt nagy benső részvétellel a bizonyos lelki gyötrellel olvastam az Ön meghurcoltatását, Golumbovici ur. Kémkedéssel vádolta meg Önt az Universul, helyesebben az Universul egyik munkatársa, még helyesebben: egy olyan vidéki tudósító, aki egészen alacsonyrendű feltételek között odáig ment, hogy megdöbbenő lekiismeretlenséggel a legvadabb vádat koholta Ön ellen, csak azért, mert Ön egy vele haragban álló másik újságíró szívesebben fogadott, mint Öt. Nem tehetek róla, minden izemben újságíróként érzem magam, s ezért pirul az arcom és mélyesen szégyenkezem, ha kartársaim között vagyok, kénytelen felfedezni ilyen embertelen embert ilyen nemtelenül alacsonyrendű valakit, akinek felelősségérzete és lelkiismerete egyszerűen nincs.

Most két nap múlva, ebben a pillanatban, amikor ezeket a sorokat írom, már nincs is harag és megbotrányozás bennem, hanem valami nagy-nagy csodálkozás, elképedés, ájult elernyedés. Valami olyan érzés lehet ez, mint a buváré, akit undorító karjaival körül ölel a mélységben a polip. Ebben a pillanatban olvastam ugyanis el az Universul egy újabb „leleplezését”, amelyből megértettem, hogy ketten vagyunk már, Golumbovici ur. Ott ülök én is Ön mellett a vádlottak padján, veszedelmes kém vagyok, sőt négy társammal egy kémszervezet feje és irányítója, a sziguranca vállalt már, szedi ki belőlem az adatokat s én kinlódok a kétségbeesett félsztől, mert — amint az Universul írja — nem tudom igazolni magam, nem tudom elhiteitni „eddig állításaim valóságát” s minden mozdulatommal és szavammal azt árusítom el, hogy helyén való itt minden gyanakvás, helyénvaló itt a „vizsgálat folytatása” mert „Brassóban és a Székelyföldön egy új kémszervezetet leplezték le”.

Nem tudom, Golumbovici ur, hogy Önnek milyen érzései voltak, amikor olvasta magáról az Universul „leleplezéseit”, én azonban határozottan szédülök. Szédítő dolog is az, hogy én és négy társam most egész kerek Románia előtt, ahol az Universul olvassák, vizsgálati fogságban reszketek, izzad a homlokom, hogy elfogadható feleletet adjak a vizsgálóbíróknak, vagy a szigorú ügyésznek s kénytelen vagyok lelki-pucérra vetkezni a sziguranca-detektív röntgen-szemjei előtt, ténylegesen azonban, úgy lelkileg, mint testileg, nyugodtan végzem íróasztalom előtt és megszokott írógépemen azt a munkát, amit csak éppen az Universul cikke nyomán keletkezett különleges helyzetem emel ki a mindennapiságból. Meghurcolt és meggyőzt ember vagyok egy ország színe előtt, de lám, mégsem vagyok az. Kém vagyok, de lám, mégsem vagyok az!

Mondja kedves Golumbovici ur, Önnek korábbi tapasztalatai vannak, mint nekem, mi ez? Vagy magyarázza meg nekem Ön, az Universul felelős főszerkesztője, ennek az országos „országmentő lapnak” az irányítója, mi ez? Hiszen nevetnem kellene ezeken az undorító, ocsmányos polip-karokon, ha nem volna nekem annyira undorító és ocsmányos. Önél is, Golumbovici ur s nálam is. Önél már kiemlődt az a bizonyos lelki indíték, nálam pedig most kell kiemelni. Kell, mert lelkiismeret az, hogy valami, legalább valami halvány magyarázatát tudjuk a dolognak. Különben örjítő volt ez az egész, vad és buta öszvevisszaság, elviselhetetlen téboly. Miért eszik az Universul embereket, többségeket és kisebbségeket vegyesen, miért van szükségük erre az emelyítő mindennapi táplálkozásra? Miért?

Mindjárt két éve lesz, hogy megindítottunk egy kezdeményezést, amelynek célja a falvak életének és helyzetének monografikus feldolgozása lett volna. Az előkészítő munkálatok után felhívásaink megjelentek szinte az összes

A nemzeti-parasztpárt parlament elé viszi az 1919-től 1928-ig eszközölt összes hadirendelések ügyét

„Lehütjük ellenfeleink harci hevét” — jelentette ki
Jasiiban Jamandi miniszter

A „Chemarea” mintájára harci front készül a liberális pártban Maniu jelenlétében fontos tanácskozás volt Lippán

Bukarest, november 23.

A Skoda-fronton tovább folyik a pártközi tüzharc. A miniszterelnök tegnap esti kijelentéseire már meg is érkezett az első válasz a nemzeti-parasztpárt részéről. Madgearu a párt illovi tagozatának oltenicai gyűlésén erőlesen visszautasította a Bentiou-jelentésben foglalt vádakat. Szerinte a kormány érezte, hogy a helyzete megrendült és ezért robbantotta ki a Skoda-ügyet kizárólag gyanuk és feltevések alapján.

Ha a gyanu és a feltevés, hangoztatta, elegendő vádak kovácsolására, úgy a nemzeti-parasztpárt tucatjával tudott

volna ilyen botrányokat inszenálni a liberális párt terhére. A nemzeti-parasztpárt a kihívásra úgy válaszol, hogy

a parlamentben követelni fogja az 1919-től 1928-ig megkötött összes hadfelszerelési szerződések felülvizsgálását.

Madgearu ezzel a kijelentéssel végezte beszédét:

— A liberális párt úgy viselkedik, mint a megfagyott kigyó, amely halálra marja megmentőjét. A nemzeti-parasztpárt felveszi a harcot a liberálisokkal és addig nem nyugszik, amíg nem tisztítja meg tőlük a belpolitikai életet.

A kormánypárti fiatalok védelmi frontba tömörül a nemzeti-parasztpárti támadások kivédésére

A liberális párt jasi kongresszusán Jamandi miniszter kijelentette, hogy a mai kormányzás állandóságot és egészséges demokráciát jelent. A konverzió által az ország legsúlyosabb problémája megoldást nyert, a belföldi kölcsön pedig a legjobb eredményeket igéri. Általában megállapítható, hogy gazdasági téren mindenütt az újjáéledés jelei mutatkoznak. A kormányt, mely zavartalanul szervezi az uralkodó bizalmát, utjáról nem téríthetik le ellenfeleinek politikai sakk-

huzásai.

A liberális párt az idők szellemében és a társadalmi érdekeknek megfelelően teljesíti nagy hivatását és ezért kibíthatatlan ellensége marad a szélsőséges ujitásoknak.

Munkáját a nemzeti államnak szenteli, amely az ország összes társadalmi osztályának, csoportjának, valamint a polgárainak harmónikus és szoros együttműködésén alapul.

— Egyverszűnetet kértünk — mondta

Jamandi. A béke helyett azonban fenyegetések hangzanak el. Nem félünk a támadásoktól és nem rémitenek meg bennünket azoknak a politikusoknak a megnyilatkozásai, akik azt hiszik, hogy elkövetkezett a végső leszámolás órája. — Olyan eszközök fölött rendelkezünk, melyeknek segítségével le tudjuk hűteni ellenfeleink harci hevét. Beszéde végén hangoztatta, hogy a liberális párt, Irtianu Dinu és Tatarescu körül tömörülve áttörhetetlen falat alkot.

Csütörtökön este a liberális párt Partii Libere (Szabad vélemények) csoportja gyűlést tartott, amelyen Bentiou Légyviselő beszámolt azokról az okokról, amelyek a Skoda-jelentésben megfogalmazott ismeretes konklúziók levonására késztették. A csoport több felszólalás után elhatározta, hogy a többi alakulatok segítségével

jól megszervezett védelmi frontot épít ki a nemzeti-parasztpárt ellen és kéri fogja a pártvezetőséget, hogy a harc során a liberális fiatalokat juttassa megfelelő szerephez.

Politikai körökben arról beszélnek, hogy a „Szabad vélemények” nevű alakulat kezdeményezésére a liberális pártban olyan harci szervezetet létesítenek, amely annakidején a nemzeti-parasztpárti „Chemarea” volt, mely tudvalevőleg az erdélyi fiatalokat tömörítette.

tudósítójának ugyanis „anyagot kell szolgáltatnia”, különben baj van az állással, a sor-díjjal. Ő tehát kiagyal, ferdít, gyanúsít, meg-rágalmaz, lelketlenkedik és lelkiismeretlenkedik.

Az Universulnak pedig mindez jó. Sőt talán csak ez jó.

Ugyebár, ez a tapasztalata Önnek is, Golumbovici ur? És ez a meggyőződése is. Ez kell az Universul-nak és így kell az Universulnak. A kiagyalás kell neki, a ferdítés, gyanúsítás, rágalmazás kell neki. Ha nem így volna, akkor nem tartana ilyen tudósítókat. Ha pedig így van, akkor legyen ez megnyugvás Önnek is, Golumbovici ur. Romániának van egy ilyen lapja is s mi nem tehetünk róla, hogy van. A polip is van és a sakál is van és a polip és sakál is élni akar.

Persze, kellemetlen dolog, hogy most mi kerültünk terítékre a sakál-asztalon. De mi is vagyunk és itt vagyunk s a sakál elől is van menedék. Az Universul sakálja elől a menedék az ügyész, a vizsgálóbíró és a bíróság.

BIZALMAS MEGBESZÉLÉS VOLT LIPPÁN MANIU JELENLÉTEBEN

Temesváron az Adeverul tudósítója beszélgetést folytatott Maniuvval és a volt pártelnök ezalkalommal tett nyilatkozatai érdekesen kapcsolódnak az előző számunkban közölt Maniu-nyilatkozathoz.

— Az országfejlesztési kölcsönről — mondta Maniu — addig nem nyilatkozom, amíg a jegyzések véget nem értek.

— Hosszunak tartja a kormány életét? — kérdezte az újságíró.

— Ha rajtam állana — válaszolt Maniu — két órát sem adnék neki. Tatarescu távoztása azonban nem tőlem függ. Am ha — folytatta mosolyogva — ezekkel a kérdésekkel kifáraszt, úgy betegen fogok visszatérni Badacsonyra és nem leszek abban a helyzetben, hogy részt vehessek a parlament munkálataiban.

A román—jugoszláv iskolatügyi egyeségről így nyilatkozott:

— Nemcsak a bánásgyakorlat, de az egész országot fájdalmasan érinti hogy a Titulescu által még kormányzásom idején megkötött egységek

ezideig nem nyertek gyakorlati alkalmazást.

Tekintettel arra, hogy a szerb nemzetiségű román állampolgárok megértő, sőt baráti bánásmódban részesülnek, igazságos volna, hogy ezek az egységek gyakorlati téren is mielőbb érvényesítsék hatásukat.

A temesvári szoborleleplezést követő nemzeti-parasztpárti tanácskozások Lippán folytatódtak Bocu Szever lakásán bizalmas megbeszélés keretében. A megbeszélésen jelen voltak: Maniu, Crisan, Pop Ghita és Moldovan volt miniszterek, valamint az Aradról kiutazott nemzeti-parasztpárti vezetőszemélyiségek.

A lippai tárgyalásoknak, kiszivárgott hírek szerint, szenzációs következményei lesznek a nemzeti-parasztpárt belső és közvetve az egész belpolitikára.

Maniu állítólag elhatározta, hogy külön frontot tömörít maga köré, ha a párt a Skoda-jelentéssel szemben nem lépne fel a helyzet megkívánta erélylyel.

MIT HATÁROZOTT A MINISZTERTANÁCS?

Szerdán este a kormány tagjai minisztertanácsra ültek össze, amelyen Tatarescu ismertette nyilatkozatát, melyet később a sajtó részére kiadott. Tekintettel arra, hogy a miniszterek nagyrésze vidéki elfoglaltsága miatt nem jelent meg, csak a politikai természetű ügyeket tárgyalták le. Többek között elhatározta a minisztertanács, hogy ezután a kormány tagjai csak az egyes miniszterek által megállapított órákban fognak a parlamentáris rendelkezésekre állani.

AVERESCU NEM VESZ RÉSZT A FLORICAI GYÁSZ- ÜNNEPELYEN

Beszámoltunk arról, hogy Bratianu Jonel halálának hetedik évfordulója alkalmából a Bratianu-család floricaí birtokán rendezendő gyászünnepekre a liberális párt elnöke, mint a család feje, meghívta az összes pártvezéreket. Averescu marsall ma levélben értesítette Bratianu Dinut, hogy felesége halálának 6 hónapos fordulója alkalmával gyászistentisztelet lesz Turnu-Szeverinben és ezért nem tehet eleget a meghívásnak. — Averescu csütörtökön el is utazott Turnu-Szeverinbe.

ÜNNEPELNEK A KONZERVATÍVEK

A Grigore Filipescu-féle konzervatív párt elnöksége elhatározta, hogy a párt alapításának második évfordulóját hatalmas népgyűlés keretében ünnepli meg. A gyűlés napjára valamennyi párttagozat népes küldöttséget meneszt Bukarestbe.

POP VALÉR HAJTJA VÉGRE A KÖZSZOLGÁLATOK EGYSÉGESÍTÉSÉRŐL SZÓLÓ DEKRÉTUMOT

A miniszterelnök megbízta Pop Valér dr. tárcanélküli minisztert a közszolgálatok egységesítéséről szóló királyi dekrétum végrehajtásával. A megbízólevél értelmében Pop miniszter fogja elkészíteni a rendelet végrehajtási utasítását is.

Havi 600 lej egy levágott lábért

Temesvár, november 23

Bingiert György 5 éves kisgyermekét annakidején, még 1916-ban elütötte Temesváron egy villamos. A gyerek súlyosan megsérült, egyik lábát le kellett vágni. A szülők akkor kellő felvilágosítás hiányában annyiban hagyták az ügyet, a háború befejezése után azonban kártérítési pert indítottak a villamostársaság ellen és a törvényszék 1929-től kezdődőleg havi 1200 lej kártérítést ítél meg az akkor már 22 éves legénynek. A villamostársaság megfellebbezte a döntést és így került a kérdés a tábla elé, amely többszöri elhalasztás után most végre meghozta a másodfoku ítéletet. A törvényszéktől megítélt 1200 lej havi 600 lejre szállította le, kötelezte azonban az alperest, hogy ezt az összeget visszamenőlegesen fizesse ki addig az időpontig, amelyet a törvényszék döntés is megszabott.

Jugoszlávia betérjesztette jegyzékét a Népszövetséghez, amely három gépelt oldalt tesz ki, de még nem hozták nyilvánosságra

Genf, november 23

Lapunk más helyén részletesen beszámoltunk azokról a jelentésekről, amelyek Jugoszlávia magatartásáról szólnak a marseillei merénylettel, illetve a merénylet miatti felelősséggel kapcsolatban. Késő esti telefonértesülésünk szerint a jugoszláv jegyzék, amely a felelősség megállapítását kéri és a merénylet politikai hátterének a tisztázását, Jettics jugoszláv külügyminiszter a délutáni órákban valóban benyújtotta a Népszövetség főtákarcsához, amely iktatta a beadványt s valószínűleg még csütörtökön éjszaka nyilvánosságra is hozza.

Genfi jelentés szerint a jugoszláv küldöttség köréből megerősítik azt a hírt is, hogy Jugoszlávia a kisantant államokkal egyetértésben járt el s így pén-teken Románia és Csehszlovákia is jegyzékét nyújtanak be, amelyben támogatják a jugoszláv beadványt.

Genfben úgy tudják, hogy a jugoszláv jegyzék három írógépelt oldalt tesz ki, a párisi Petit Parisien értesülése szerint azonban két részből áll s most csak az első részét nyújtották be. A második rész a merénylettel kapcsolatban lefolytatott vizsgálat anyagát ismerteti és támasztja alá fényképekkel is. Ezt a második részt csak szombaton, vagy esetleg hétfőn terjesztik be és ugyanakkor hozzák nyilvánosságra is.

Itt említjük meg, hogy a Népszövetség csütörtökre tervezett rendkívüli közgyűlése elmaradt, mert Laval hazautazott Párisba, hogy aláírja a keleti paktum ügyében Lengyelországnak küldendő francia választ. A közgyűlés helyett az elnökség tartott bizalmas értekezletet.

Franciaország két és félmilliárdot fordít a légi haderő fejlesztésére

Bombavető repülőgép, amelyik ezer kilogram
terhel vizs Párisból Berlinig

Páris, november 23.

A kamara egyik bizottságában Denain légügyi miniszter részletes ismertetőt tartott a francia légügyi haderő tervbeveti fejlesztéséről. Denain kijelentette, hogy a költségvetés két és félmilliárd frankot irányzott elő erre a célra.

Ujabb kísérletezések folynak olyan repülőgépek gyártására, amelyek óránként 400 kilométeres sebességgel érhetnek el. Előkészületben vannak aztán olyan bombavető gépek is, amelyek 1000 kilogramnyi „hasznos teherrel” vagyis bomlával leszállás nélkül repülhetnek el Berlinig és onnan vissza Párisba.

Elfogták a nemzetközi méreg- kereskedelem vezérkarát

Amerikai gangszterekkel dolgoztak a bécsi banda tagjai, akiknek lelkiismeretét több gyilkosság is terheli

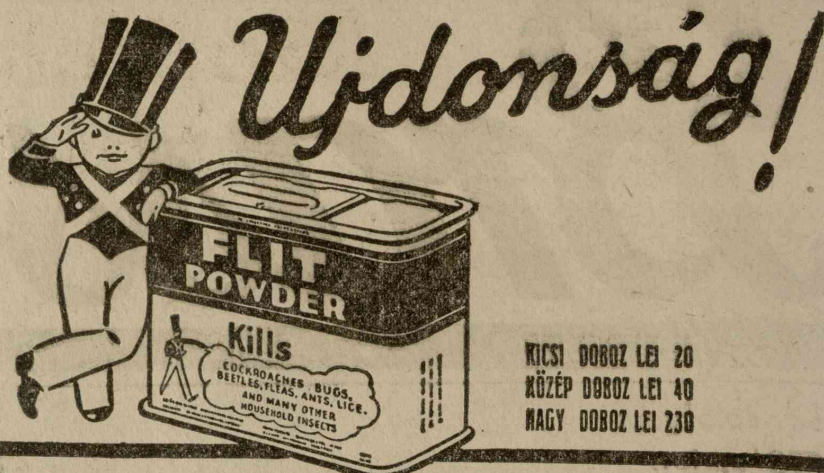
Bécs, november 23

A bécsi rendőrség hosszas és kitartó nyomozás után nagyszabású nemzetközi kábítószercsempész bandát leplezett le. A kiadott hivatalos jelentések szerint a bandának ebben a pillanatban három férfi és egy nő tagja van zár alatt s most vadászik a rendőrség a többi kisebb szereplő tagok és alkalmazottak után. — Egyelőre megállapították azt, hogy a bécsi banda az amerikai gangszterek közreműködésével Délamerikába, Egyiptomba és a távolkeleti országokba szállította a fehér méreg, szinte kiszámíthatatlan mennyiségben. Az egyik bandafőnök, Mumk Gábor, bécsi kereskedő badeni lakásán házkutatást tartottak s ennek során kiderült,

hogy a méreg kettős fenekű dobozokban és imakönyvek fedelében rejtve küldötték Amerikába.

Ahol aztán a gangszterek végezték a továbbírást és szétosztást.

A banda leleplezése egyszerre fényt vetett egész csomó eddig titokzatos gyilkosság és halálos ügyre. A lefoglalt levelezésekből és iratokból például megállapították azt, hogy annakidején tagja volt a bandának Auer Lajos döblingi gyógyszerész is, akit 1928-ban egy amszterdami szállodában holtan találtak meg. A gyilkosságot azóta is rejtély borította egész mostanáig, amikor kiderült, hogy a gyógyszerészt amerikai banditák tették el láb alól, mert attól tartottak, hogy árulkodni akar. Hasonló sors érte Kössler

Az új Flit-rovarpor a híres Flit-folyadék teljes pusztító képességével bír és speciálisan a rovarok irtására készült. Vegyen még ma egy doboz Flit-rovarporot. Hintse be vele a hasadékokat és a nehezen megközelíthető sarkokat. A Flit

rovarirtópor elpusztítja a bolhakát, a poloskát, a tetveket és a hangyákat. Megyéd a molytól és elpusztítja a kutyák és egyéb háziállat bolháit. Legyek, szunyogok és molyok irtására a legbiztosabb szer a Flit-folyadék.

FLIT ROVARPOR

Gyula osztrák kereskedőt is, akit nemrégiben Newyorkba csaltak s aztán ott átvágott nyakkal találta meg a rendőrség. Vele is a büntársak végeztek.

A bécsi rendőrség megállapításainak a nyomán most szinte az egész európai és amerikai rendőrség munkába kezd, mert a nagyszerűen szervezett bandának minden országban vannak megbízottai és ügynökei.

— Makacs székrekedés, vastagbélkatarrus, puffadás, vértorlódás, anyagcsere zavarak, sárgaság, aranyeres csomók, esipőfájás esetében a természetes „Ferenc József” keserűvíz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — rendkívül becses háziszer. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint a Ferenc József víz még ingerlékeny belső betegknél is gyorsan, biztosan és mindig enyhén hat, úgy, hogy spasticus obstipational is alkalmazható.

Schuschnigg osztrák kancellár rövidesen Budapestre utazik

Bécs, november 23.

Hivatalos körökben is megerősítik, hogy Schuschnigg osztrák kancellár a közeljövőben Budapestre utazik, hogy visszaadja Gömbös magyar miniszterelnök látogatását. A kancellár útját a hivatalos osztrák tájékoztatások december első felére teszik. A hivatalos Reichpost bejelentéssel kapcsolatban, hogy Schuschnigg látogatása újabb bizonyíték lesz a római hármis egyezmény szilárdsága és összetartó ereje mellett.

„Nemzetközi harc indult a rend ellen”

— mondja Inculetz belügy-
miniszter

Bukarest, november 23.

Ma délután a csendőrségi főfelügyelőség palotájában Inculetz belügyminiszter megnyitotta a rendőri tanfolyamot. A belügyminiszter hangzottatta, hogy a mai idők fokozott felelősségérzetet és kötelességteljesítést követelnek a rendfenntartó közegektől.

— Nemzetközi harc indult — mondta a miniszter — a rend ellen. Nekünk is fokozott éberséggel kell őrködnünk alkotmányos intézményeink érintetlensége fölött.

Komp-hidat építenek Tighina és Tiraszpól között

Bukarest, november 23

Az Adeverul úgy értesül, hogy Tiraszpólban a Szovjet vasuti delegátusai és a CFR kiküldötti értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a tighinai híd felépítéséig komp-hid (ferry boat) segítségével fogják lebonyolítani a két ország közötti forgalmat. Az erre vonatkozó munkálatok a közeljövőben már meg is kezdődnek.

A LEJ KÜLFÖLDÖN

Budapest 3.42—3.46. Berlinben nem volt jegyzés, Prága 17.15—17.45. Bécs 2.86—2.90. Londonban nem volt jegyzés.

Népgyűlést tart Junian pártja Temesváron

Temesvár november 23
A radikális parasztpárt, Junian pártja vasárnapra nagy népgyűlést készít elő Temesváron. A gyűlésen megjelenik maga a pártvezér is. Nemzeti-parasztpárti körökben idegesen várják Junian látogatását.

Minisztertanács

Bukarest, november 23
Csütörtökön este minisztertanács volt, amelyre Tatarescu a törvényhozó testületek elnökeit is meghívta. A kiadott kommuniké szerint a minisztertanács megállapította a parlament elé kerülő törvényjavaslatok fontossági sorrendjét és megtárgyalta azokat a módosításokat, amelyek a kormány és a parlamenti többség szoros együttműködését vannak biztosítva biztositani. A minisztertanács után a kormány gazdasági bizottsága ülésezett.

Ismét elkobozták a néppárt lapját

Bukarest, november 23
A belügyminisztérium rendeletére a hatóságok elkobozták a néppárt hivatalos lapjának, az Indreptareának csütörtöki számát. A lapelkobzás oka ismeretlen.

Hirtelen elhunyt Pellegrini József országos hírű temesvári vívómester

Temesvár, november 23
Csütörtökön hajnalban hirtelen meghalt Pellegrini József, országos hírű temesvári vívómester. A még alig 55 éves vívómester hashárvagyulladást kapott a betegség olyan hevesen lépett fel, hogy az orvosok tehetetlenek voltak. — Sportkörökben nagy részvétet keltett a kiváló vívó-szakember hirtelen halála.

Félmillióért — két év

Kolozsvár, november 23
A kolozsvári ítélőtábla csütörtökön hirdetett ítéletet Detre Galotese kolozsmegyei agronom ügyében, aki 1927 és 1930 közötti években ötszázezer lejt sikasztott hivatalában. A törvényszék annakidején két évi fogságra ítélte. A tábla most helybenhagyta az ítéletet.

Ghibu Onisifor 50 ezer leje

Temesvár, november 23
Nagy feltűnést keltett a temesvári városi polgárság között, hogy a városi tanács nagylelkűen 50 ezer lejt utalványozott ki Ghibu Onisifor egyetemi tanárnak. Az 50 ezer lejt Ghibu Onisifor tiszteletdíjként kapja azért az emlékiratért, amelyet a piaristák ellen indított vagyonkibzós hajszával kapcsolatban készítetett s amely bizonyító iratként szerepelt akkor, amikor Temesvár városi tanácsa elkobozta a piaristák értékes telkét és épületkomplexumát s a maga nevére telekkönyveltette a milliókat érő vagyont. Ghibu Onisifor ugyanis azt mutatta ki emlékiratában, hogy a piarista rend Romániában nem önálló szervezet, hanem a magyarországi piaristák „fiókiintézménye” csak. A rend természetesen fellebbezett s így a vagyonfelosztás ügye még távolról sem elintézt dolog. Ghibu Onisifor azonban már megkapta a tiszteletdíjat.

A hamis esküvel vádolt dévai képviselő ellen megszüntették az eljárást

Déva, november 23
Nagy feltűnést keltett egész Hunyadmegyében az a politikai háttérű pereskedés, melynek szereplői ismert politikusok. A nemzeti-parasztpárti Lascau Nicolae hamis eskü miatt tett feljelentést Hunyadmegye liberális képviselője, dr. Radu Izidor ellen. A dévai ügyészség el is rendelte az ügyben a vizsgálatot, miután azonban nem látta igazoltnak a feljelentés adatait, a képviselő ellen az eljárást megszüntették. Az ügy a beavatottak szerint nincs még lezárva, mert Lascau újabb feljelentésre készül, míg a képviselő feljelentőjét akarja bírón uton felelősségre vonni.

Majláth püspök megrázó szavakkal nyitotta meg

A békére és megértésre van szüksége a világnak, nem az erőszak uralmára

az Erdélyi Római Katolikus Egyházi Tanács kolozsvári közgyűlését

A névelemzés tragikus következményei

Kolozsvár, november 23.
A volt Erdélyi Római Katolikus Státus, jelenleg Erdélyi Római Katolikus Egyházmegyei Tanács csütörtökön tartotta meg ezévi rendes közgyűlését. Megelőzőleg három napon keresztül a kiküldött szakbizottságok üléseztek, hogy a közgyűlés anyagát előkészítsék, jelentéseiket és javaslatukat előterjessék.

Az ünnepélyes diszközgyűlést mise előzte meg, aztán a vezetőség és a kiküldött római katolikus főgimnázium disztermében ültek össze. A megnyitó beszédet Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök tartotta. **Megrázó hatású szavakkal ítélte el és bélyegezte meg azt az erőszakot, amely az utóbbi időben egyre fenyegetőbbben és egyre felelősebbül iparkodik érvényesülni egész Európában.** Ez az erőszak oltotta ki Dollfuss osztrák kancellár életét. A nagy osztrák államférfi, aki katolikus alapon skarta újra építeni Ausztriát, az egyház utolsó vigasza nélkül vérzett el, mert kegyetlen gyilkosai még ezt is elralolták tőle. Ugyanennek az erőszaknak a megdöbbentő kirobbanása volt a marseillesi tragédia is, amely több ártatlan ember

életét követelte áldozatul s mely gyászba döntötte Románia királyi családját is.

Aztán a nemrégiben elhangzott trónbeszédre tért át a püspök. A király vádában uralkodói bölcs megnyilatkozással azt hangsúlyozta, amire minden országnak és minden ország népének nagy szüksége van. Az uralkodó főtevése a béke megőrzése s ebben a munkájában támogatni kell őt. **Békére és megértésre van szükség minden vonalon** s éppen ezért a béke és a megértés szellemében kíván jó munkát a tanács közgyűlésének is.

A püspök megnyitó beszéde után megállapították, hogy a 61 egyházi és 120 világi képviselő közül 28 egyházi és 50 világi képviselő jelent meg a közgyűlésen. Aztán üdvözlő táviratot szavaztak meg a pápának, a királynak, a bukaresti pápai követnek, az érseknek, a miniszterelnöknek, a kultuszminiszternek és az erdélyi miniszternek.

A tárgysorozat első pontjához Botár Gáspár tordai főesperes szólalt fel. Később szavakkal panaszkodott, hogy a névelemzés most már az egész vonalon kiméletlenül folyik s nemcsak az iskolások

számát rostálja, hanem a katolikus egyház híveit is. Újabbban a görög katolikus románokat a görög keleti egyházba kényszerítik s az állami hivataloknál is törekvés mutatkozik arra, hogy a névelemzés alapján elhalásszák az egyház híveit. A felszólalásra Gyárfás Elemér és Gogán Lajos válaszoltak, kijelentve, hogy mindent megtesznek, ami csak megtehető annak érdekében, hogy a kegyetlen névelemzés megszűnjék.

Hosszabb vita csak a nyugdíjalapok egységesítése és a kézdívasárhelyi tanítóképző intézetnek Marosvásárhelyre történő áthelyezése körül volt. Aztán sor került a tanács belső, gazdasági jelentőségű ügyeinek a tárgyalására. Megelőzőleg, egy felszólalásnak a kapcsán a közgyűlés tagjai melegen és hosszan tüntettek Majláth püspök mellett, aki most töltötte be püspökségének 37-ik évét s magas kora ellenére férfiasan és teljes főpásztori méltóságával szállott szembe Angelescu miniszterrel a névelemzés ügyével kapcsolatban.

A gyűlést délután egyizben félbeszakították. A választások a késő délutáni órára maradtak.

Sikkasztási vád miatt kéri a bíróság egy temesvári szenátor mentelmi jogának felfüggesztését

A dugaszdag szenátor és a szállodai poriás harca

Temesvár, november 23.
A temesvári törvényszék második szekciójára különös és jellemző ügyben tartott tárgyalást csütörtökön délelőtt. A vádlott Avram Nicolae szenátor, temesvári vendéglős és szállodás volt, akit egykori portása, Rausch Miklós jelentett föl. A panaszos állítása szerint a szenátor ur, aki egyébként különböző városi ügyekkel kapcsolatban tette közismertté a nevet, 249 ezer lejes biztosítékát kilépése, illetve

ne elbocsátása után nem fizette vissza neki.

A törvényszék már több ízben tűzött ki tárgyalást az ügyben, Avram Nicolae azonban egyszer sem jelent meg. A mostani tárgyaláson éppen azért az ügyész indítványára elhatározta a bíróság, hogy kéri fogja a szenátor mentelmi jogának felfüggesztését s mielőtt az megtörténik, elővezetési parancsot ad ki ellene.

29-én hirdet ítéletet a törvényszék

a szenijóbi kettős rabló- gyilkosság ügyében

Nagyvárad, november 23.
A szentjóbói kettősgyilkosság csütörtöki tárgyalásán a védőügyvédek tartották meg beszédeiket. Valamennyien egyöntetűen azt hangoztatták, hogy a vádlottakat a társadalom sodorta a bűnbe. A védőbeszéd elhangzása után az elnök feltette a kérdést a vádlottakhoz: felmentést, vagy enyhe büntetést kérnek? Az elnök kérdésére válaszolva

Tarr Piroska azonnali szabadlábrahelyezését kérte. Amikor az elnök kijelentette, hogy nem erről van most szó, Tarr Piroska a következő lakonikus kijelentést tette:

— Odabizom!
A többi vádlottak enyhe büntetést kértek. Az elnök csütörtökön délután zárta be a tárgyalást. Az ítéletet 29-én reggel 9 órakor hirdetik ki.

Mihalache kemény válasza Tatarescunak

A nemzeti-parasztpárti Bratianu Jonel idejében sem hátrált meg

Bukarest, november 23.
A Lupta Mihalache nyilatkozatát közzé, melyben a nemzeti-parasztpárt elnöke válaszol Tatarescu tegnapi kijelentéseire.

Mihalache szerint a miniszterelnök nem azt hangoztatta, amit a kormány tett, hanem amit tennie kellett volna. Bontoiu jelentése nem a vizsgálatból leszüremlett eredményeket tartalmazza, hanem olyan

dolgozat benyomását kelti, amelyet előre elkészített feladvány után állított össze a bizottság előadója. Tatarescunak az a kijelentése, hogy a kormánynak semmi köze a vizsgálathoz, nem téveszt meg senkit.

Mert, ha Tatarescu igazat mondott, akkor miképpen magyarázható meg az a tény, hogy az állam költségén több tízezer példányban nyomatták ki Bontoiu

ju jelentését, holott a bizottság még nem döntött ebben az ügyben.

A nemzeti-parasztpárt Bratianu Jonel idejében sem hátrált meg a harc elől. Most tenné ezt, amikor a liberális párt sorsát sokkal kisebb képességű politikusok irányítják? — végezte nyilatkozatát Mihalache.

A Lupta úgy értesül, hogy a nemzeti-parasztpárt egyik vezető egyénisége a kamarában meginterpellálta a kormányt azoknak a szerződéseknél az ügyben, amelyek Tatarescu kormánya az utóbbi időben a Skoda-céggel kötött.

A tábla is felmentette az erdélyi „Bibliatanulók” kolozsvári igazgatóját

Kolozsvár, november 23.

Annak idején igen nagy feltűnést keltett az a peres eljárás, amely az erdélyi Bibliatanulók kolozsvári hatalmas palotája és nyomdaberendezése körül keletkezett. A nyomdaiüzem igazgatója Sima Jacob volt, aki főként amerikai eredetű pénzzel Kolozsvár legjobban felszerelt nyomdáját teremtette meg, amely halomszámra ontotta annak idején a Bibliatanulók világfelfogása szerinti nyomtatványokat, könyvecskéket, röpiratokat. Egy ideig ment is az üzlet, később azonban a hatóságok akadékoskodni kezdtek s noha a bibliatanulók szektája a megtört szekták közé tartozik, a rendőri és állam-biztonsági hatóságok több nyomtatványban a jelenlegi társadalmi rend elleni izgatást vélték felfedezni. A könyvek és röpiratok ezerzöi közül ugyan senkit sem ítéltek el, a folytonos rendőri beavatkozás és elkobzás miatt azonban a nyomdávalalatt nehéz anyagi helyzetbe jutott s ez indította arra Sima Jacob igazgatót, hogy az üzemet megszüntesse. Az üzembeszűntetés viszont a hitelezőket izgatta fel. Követelőzni kezdtek, majd csődöt kértek a vállalat ellen. A csőd aztán mindent elvitt, a drága nyomdát poton pénzért értékesítették. Mikor erről az amerikaiak, akik a pénzt adták, értesültek, Sima Jacobot tették felelőssé. Hűtlen kezelés és sikkasztás címén feljelentést adtak be ellene. Ez a bünvádi per is sokáig tartott. A törvényszék aztán felmentő ítéletet hozott, amelyet most a tábla is jóváhagyott.

A sztrájk törés, mint iparág

*

Newyork, november

— Az én vállalatom sztrájk töréssel foglalkozik — mondja egyszerűen és szokatlan őszinteséggel P. L. Bergoff, a Bergoff Service Bureau feje, akinek newyorki irodája a Columbus Circle-en van, a 2. számú épületben.

Harminc esztendeje tartja fenn irodáját és az különös foglalkozását Bergoff és természetesen tartja, hogy vállalatának neki és fivérének millió dollárokat eredményezett, mert tökéletesen értik szakmájukat. Dicsekedve említi meg, hogy a legrövidebb idő alatt egész sztrájk törő hadsereget tud szállítani, ha szükséges, kellőképpen felfegyverezve botokkal vagy revolverekkel, sőt két ízben még a külföld is igénybe vette szolgáltatásait. Egyszer Kubába, egyszer pedig Kanadába küldött ki egy-egy nagyobb csoport sztrájk törőt.

A vállalat működése nem a sztrájk kihirdetésénél kezdődik, mert hiszen így nem lehetne 4-5000 embert szállítani órák alatt. Minden munkásszervezetben kémeket tart a Bergoff Service Bureau s ezek a kémek már előre értesítik az irodát a készülő sztrájkról, úgyhogy mire a sztrájkot kihirdetik, a vállalat készen áll és a munkaadó sürgőnye után azonnal elindul a sztrájk törő hadsereg Newyorkból vagy Csikagóból, vagy a vállalat legközelebbi eső fiókjából. A kémek vagy állandó fizetést vagy jutalmat kapnak a jelentések után.

Ugyanakkor, amikor a sztrájk törő serege elindul, teherautók szállítják a megfelelő számú sátrakat, ágyakat, élelmiszereket, mert a sztrájk tartama alatt a sztrájk törők olyan körülhatárolt táborokban laknak, mint a katonák. Kétünösen képzett felügyelők és örök mennek a munkásokkal s visznek magukkal villanyserelőt, vízvezetékserelőt s igen rövid idő alatt tökéletesen berendezik a sztrájk törő telepet. Néha előfordul, hogy hetekig és hónapokig élnek Bergoff sztrájk törői szigorúan elkülönítve a külső élettől.

A felügyelőknek nagy kereseti lehetőségük van. Így például százalékot kapnak a munkásoktól a kártyajátékban és kockázásban szereplő összegekből, úgyhogy egy hosszabb tartó sztrájk törés alatt az egyik felügyelő a fizetésén felül 28.000 dollárt keresett.

A sztrájk törők Bergoff szerint kalandorokból kerülnek ki, akik az állandó munkát megvetik, de szeretik a veszélyt és a zűrzavart. Minden foglalkozási ágból ezekre menő névsora van az irodának. A régi időkben 4-5 dollárt kapott a vállalat minden sztrájk törő után naponta, most azonban körülbelül 12 dollár az ára egy sztrájk törő napi munkájának.

Bergoff felsorolja, hogy milyen vállalatoktól kapott megbízatást, amelyet a kezei között levő elismerőlevelek száza szerint legnagyobb megelégedéssel végeznek el. Többek között a Standard Oil Company, a White Star, Munson, French, Italian hajózársaságok, a filadelfiai vasúttársaság, számtalan más vasút, szálloda, szövőgyár vette szolgáltatásait igénybe, sőt Newyork városa is öt hivta segítségül két utcaperősztrájk alkalmával. Az Erie Railroad 1920-ban 2 millió dollárt fizetett a vállalatnak. Négy és fél hónapon keresztül a Bergoff Service Bureau 6-7000 embert dolgoztatott a sztrájk törő vasúti munkások helyén. Ez volt a legnagyobb vállalkozás. A newyorki Interborough földalatti vasúttársaság 1916-ban egymillió dollárt fizetett a vállalatnak, mert letörte sztrájk törőivel a sztrájk törő munkásokat.

Természetesen a sztrájk törők elhelyezése a legtöbb esetben nem történik simán és sokszor nagyon is szükség van a sztrájk törők felfegyverzésére. Számtalan sztrájk törő megsebesül, ezeknek a vállalat kártérítést fizet. Időnként meg is ölnék pár sztrájk törőt. Ilyen esetekben a vállalat 4-5000 dollárt fizet a családnak, ha ugyan marad család hátra. De a kártérítésként kifizetett összeg jelentéktelen a vállalat hasznához mérve.

A legvéresebb összeütközés McKees Rock, Pa.-ban történt, amikor Bergoff 4000 embert küldött ki a Press Steel Car Corporation sztrájkjának letörésére. A sztrájk negyvenkilenc napig tartott, 22 embert öltek meg és 216 ember sebesült meg. A sztrájk törők telepén állandóan három vasúti kocsi állt kórháznak felszerelve.

A sztrájk törőket részben a rendelkezésükre álló listából, részben pedig hirdetés útján szerzik. De mindig kizárólag amerikai munkást keresnek, mert az idegenek nem alkalmasak sztrájk törésre.

Egyszer történt meg, hogy a sztrájk törők is sztrájkba léptek. Két és fél évvel ezelőtt a Clyde-Malory Line hajózársaság bízta meg a Bergoff Service Bureau-t a parti munkások sztrájkjának letörésére. Miután Bergoff kipróbált emberei ekkor éppen máshol voltak elfoglaltva, végső szükségből a Salvation Army

közelit főtámadására ment, ahol össze is szedett 600 embert, akikkel megállapodott abban, hogy negyven cent óránként és teljes ellátást kapnak a sztrájk tartamára. Még három napja sem dolgoztak a sztrájk törők, amikor sztrájkba álltak és 70 cent óránként követelték.

— Ez mutatja, hogy milyen csavargókat meglehet kebelni a Salvation Army — mondja felháborodva Bergoff, aki meg van győződve arról, hogy hazafias munkát végez és összegyűjtött vagyonát meg is érdemli, mert felbecsülhetetlen szolgálatot végez úgy az iparnak, mint a kereskedelemnek.

Fülöp Ilona

Pesti riport

FRIEDMANN FLÓRI TRÓNRA KERÜL

Egy pesti kézimunkaüzlet tulajdonosának lányát feleségül veszi India egyik leggazdagabb főura: a lahori rádza unokája — Januárban tartják meg az esküvőt, amelyre Indiába utazik a menyasszony egész rokonsága — Friedmann Flóri már Indiában van és áttért a brahminok vallására

Budapest, november 23.

Váci utca 9.
Tipikus, előkelő üzletház a Belváros szívében.

Az első emeleten van a Kari szalon Friedmann Arminné a tulajdonosa.

Alacsony termetű, székehajú hölgy, a férjének szállítmányozási vállalata van. A Vadász-utcában lakik a Friedmann-család. A szülők, két lány, a Flóri meg a Sári és a Jancsi gyerek, aki még iskolába jár. Esténként most csak négyen térnek nyugovóra a vadászutcai lakásba, mert a legidősebb Friedmann lány, a Flóri az óceánjáróval elutazott a messze, titokzatos Indiába. És nem jön onnan vissza a vácitai Kari szalonba.

Csipkefüggönyök, fehérkék és szürkék lógnak a rézrudakon, himzett átalvetők és diványpárnák hevernek a boltban. — Karikákba szorított kézimunkák mellett lányok ülnek az ablaknál, Friedmanné keskeny íróasztalnál ujságot olvas. Valaki a fülkéből telefonál, hogy: „igenis,

méltóságos asszony, estére elküldjük a szült. Már alig van rajta egypár óltés”. Rövid csöngetés az üvegajtón, a postás hozza a leveleket. Az egyik borítékban egzotikus bélyegeket. Az indiai Lahorból írt a Flóri...

Az ő sorsáról kezdőskösdöm Friedmann Arminnél.

„Jaj, kérem, — mondja a szalon tulajdonosa — ne beszéljünk erről. Itt igen, igaz, a Flórit elveszi a lahori rádza unokája. Januárban lesz az esküvő. De addig nem szeretnék beszélni. Tudja, a család nem szereti, ha az újságokban szerepel. Előbb meg kellene kérdeznem a fiától. De sokáig tart, amíg megérkezik a levélre a váasz. A Flóri most kint van Lahorban, a völgyégy szülei ragaszkodtak hozzá, hogy az esküvő előtt legalább hat hónapig a körükben éljen. Az ő kívánságukra át is tért a brahmin vallásra. És odakint csak indiai ruhában jár. Az esküvőre kimegyünk mi is, de még nem tudom, ki fogja azalatt a bol-

tot vezetni. Leendő vőm hat héttel ezelőtt megátogatott bennünket és személyesen hívott meg az esküvőre”.

Elkomolyodik. És szomorúan mondja. „Néha nevetek, de igazán sírni szeretnék. Mert mondja csak, kérem: nem sírni való az, ha a szülők nem elhagynak a gyerekük mellett? Hiszen India oly messze van. Nem is akartunk beleegyezni a házasságba, de ismeri a mai gyerekeket. Amit ők akarnak, azt keresztül is viszik. Nem lehet velük bírni”.

Valóban így van: Friedmann Armin pesti szállítmányozó és felesége, a széke Friedmanné körömszakadtáig ellenezte leányuk házasságát és akármennyire valószínűtlennek is hangzik, megtörtént, hogy a lahori uralkodó fejedelm fia kétszer kapott kosarat Friedmannéktól. Csak amikor harmadszor jött el ide, adták a szülők beleegyezésüket Friedmann Flóri és Bubakker Nanaboi házasságához...

*

Báلكirálynőből igazi királynő

Nagyon szép lány a Flóri.

Kedvelt tagja és ünneplé báلكirálynője volt annak a társaságnak, ahol a saláda mozog. Gimnáziumba járt és Pesten érettségizett. Alacsony termetű, arcának bőre feltűnően fehér, élénk kontrastban áll ezzel éjféketé haja és villógo fekete szeme. Arcának karakterében van valami keleti vonás. Amikor elvezette iskoláját, Angliába ment. Az oxfordi egyetemre iratkozott és szülei, akik vagyonos emberek, szívesen viselték az oxfordi egyetemi ezemeszterekkel járó költségeket.

Oxfordban kezdődött el a regény.

Ide küldte ki a jogi fakultásra unokáját a lahori rádza is. Lahor: Észak-India egyik országa, lakói brahminok és a most uralkodó hatalmas rádza családja többezerestendők történelmi multra tekint vissza. Egyetlen fia van — a völgyégy apja — és menyé vezetője az indiai suffragette-mozgalomnak. A völgyégy apja örököse a lahori trónnak és Lahor törvényei szerint egykoron majd a Friedmann Armin leendő veje lesz uralkodója az egzotikus keleti országnak.

A fiatalember, Bubakker Nanaboi a jogi, államtudományi és közgazdasági fakultásokat hallgatta Oxfordban és hármass doktorátust szerzett. Intelligens, szeretetreméltó fiatalember, széles látókörrrel, európai műveltséggel. Bubakker Nanaboi szerelmes lett Friedmann Flóriba. És Flóri is szerelmes lett Bubakker Nanaboi. Az indiai herceg eljött Pestre és megkérte Flóri kezét. Szégyen ide, szégyen oda: kosarat kapott... Friedmannék hallani sem akartak róla, hogy a Flóri Indiába menjen.

Bubakker Nanaboi nem esett azért kétségbe. Hazament Lahorba, odahaza megmondta, hogy meg akar házasodni és a szülei áthajóztak Európába. Megismerték fiuk választottját és Flóri megtetszett nekik is. A szülők Pestre jöttek, ennek talán négy esztendeje van és — ők is kosarat kaptak Friedmann Arminéktől. Egy év múlva eljöttek újra, akkor aztán a Vadász utcában kimondták a boldogító igent. Addigra ugyanis

Flóri addig sirt, könyörgött szüleinek, hogy ezek nem tudtak nemet mondani.

Indiában a lahori rádza úgy határozott, hogy az esküvőt akkor tartják meg, ha Bubakker Nanaboi befejezi tanulmányait. Ez megtörtént és pár hónappal ezelőtt Flóri a leendő örömszülok kívánságára Indiába hajózott. A brahminok törvényei szerint ugyanis az uralkodócsaládokba házasodó lánynak legalább hat hónapot kell a leendő férj családjánál eltölteni. Diwali előtt — így hívják az újévet Indiában — kell megérkeznie és ott kell eltöltenie a Karwa Chaut szent napját. Friedmann Flóri már be is költözött a lahori márványpalotába, amelyet leendő férje ajándékként kapott a fejedelemtől. Egész sereg szolgálja lesi parancsát, ha sétálni megy, szent elefánton aranyos házikóba segítik fel a szolgálk, mesébe való kincseket kapott ajándékba és völgyégy családjának kívánságára megérkezése után ünnepélyes szertartások között áttért a brahmin hitre.

Azok a fotográfiák, amiket hazaküldött szüleinek, már hindu öltözködéskben ábrázolják a szép pesti lányt, akiből

januárra indiai hercegnő lesz. Férjének ő lesz az egyetlen felesége, mert a brahmin valláson levőknek nincsen háremük.

A Friedmannék vadászutcai lakásában egyébként egy második esküvőre is készülnek.

A szomszédok úgy tudják, hogy rövidesen férjhez megy a kisebbik Friedmann lány is, a vörösszékehajú Sári. Az ő házassága is feltűnést kelt majd a pesti társaságokban.

Már hónapok óta jár a házhoz egy ismert pesti fiatalember, az egyik textilgyáros egyetlen fia. A szülők Pest legelőkelőbb és leggazdagabb családjainak sorába tartoznak. Ez a vagyon persze messze van a lahori kincsektől, de Friedmann mama nagyon boldog...

Legalább a Sári itt marad Pesten...

P. J.

— Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtsága és a rekeszizom gyakori feltolódása, hát- és derékfájás ellen a természetadta „Ferenc József” keserűvíz, kisebb adagokba elosztva, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyújt.

Nem jó a tüzzel játszani!

Három csöppség irítózatós tűzhalála

Csikszereda, november 23

Példa nélkül álló gyermekserencsétlenségről érkezett jelentés a csikszeredai ügyészséghez. A rövid csendőrségi távirati jelentés hivatalos szárazsággal szegeli le, hogy Barabás József gyergyóremetei gazda három 2-6 éves gyermeke, szülei távollétében a vigan égő kandalló tűzével kezdtek játszani. Eközben az egyik csöppség ruhája tüzet fogott. Társai oltani igyekeztek, amivel azt érték el, hogy pillanatok alatt

mind a három gyermek ruhája fáklyaként kezdett lángolni.

Kétségbeesett sikolyaikra elősiető szülők és szomszédok már későn érkeztek. Az egyre nagyobb méreteket öltő szobátüzet elfojtották, az irítózatós kinok között fetrengő gyermekek testéről is letépték a parázsló ruhát, de életüket nem tudták megmenteni.

Néhány órai borzalmas szenvedés után mindhármán belehaltak harmadfokú égési sebeikbe.

Az ügyészség szigorú vizsgálatot rendelt el a borzalmas serencsétlenség részleteinek tisztázására és a felelősség megállapítása céljából.

Az új liberalizmus és Dandea

Irtá: Asztalos Sándor

A sok — könnyen félreérthető — nyilatkozattal és lapközleménnyel szemben mindenekelőtt meg kell állapítani a tényleges helyzetet. Marosvásárhelyen még a gondolata sem merült fel semmiféle olyan mozgalomnak, amely passzívítást hirdetne akár az államhatalom, akár pedig az uralmon levő kormány ellen. Nem kelt fel új Gandhi, aki passzív ellenálláson keresztül hirdetne megújulást, nincsenek izgatók, nincsenek alattomban bujtogatók; csend van, nyugalom van és az erős elhatározás, hogy a marosvásárhelyi magyarság, tehát a város lakosságának kilencven százaléka nem hajlandó együttműködni a liberálistájt szepszámú frakciójából, az egész vezérkarból, az összes al- és főpotentátok közül egyetlen egy emberrel: Dandea Emillel.

Marosvásárhely magyar polgársága nemcsak minden beleszólási jogát feladta a város ügyeinek intézésébe, de feladta még a kritika jogát is, mert még arra a gyűlésre sem volt hajlandó elismerni, amelyen Dandea Emil nyilvánosan kívánt beszámolni az időközbeni bizottság eddigi működéséről. Marosvásárhely magyarsága pofonnak vette Dandea kinevezését, amelynek égését nemhogy hitte az idő, ellenkezőleg, egyre jobban ég, ahogy a városházán nélküle és róla határoznak. Kinevezhetett volna a kormány bárkit az ország 18 millió lakosa közül, Marosvásárhely lojálisan tudomásul veszi, hiszen a múltban eléggé bizonyította, hogy súlyos koncessziók árán is hajlandó együttműködni a város érdekében.

Csak Dandea Emillel nem.

★

Mindez pedig egy ember körül, akitől legelkeseredettebb ellenfelei is elismerik, hogy egyhüvelyk tisztességes. Tiszteletké. Amíg minden városban suttogva szállnak a pletykák a „toronyalatti” panamákról, addig itt mindenki leszögezi: Dandea nem lop és a más kezére is vigyáz. Ilyen a viselkedése is. Fanyar és elutasító, ha kezét kell fognia egy magyar újságíróval, de bátran kérhatsz tőle minden városi aktát, szerződést, tervezetet: rendelkezésre bocsátja.

★

Dandea sok mindennel megalkuszik, hogy jó és korrekt polgármesternek hívják, csak egyetlen dologban nem alkszik meg: magyargyűlöletében. Bizonyos, hogy Dandea Emil nem az egyetlen magyargyűlölője Romániának, olyanok is elég szép számban vannak, akiknél a gyűlölet hófoka elérte a dandei méreteket. Az ő gyűlölete azonban annyiban tér el a többiétől, hogy amíg amazok igyekeznek az üldözésnél objektív okokat kifejtetni, indokolni vagy tagadják a gyűlöletet és egyszerűen állam érdekében hivatkoznak, amikor nyílt kisebbségellenes lépésre szánják magukat, vagy erre uszítanak, — addig Dandea mindezt nem teszi. Nyíltan hangoztatja és le is írja, hogy utálja a magyarokat, rosszul van, ha egy magyart lát. Üldözésének még a látszatát sem keresi az objektivitásnak, tüzzel-vassal igyekszik kiirtani mindent, ami magyar Románia legmagyarabb városában. Több mint hetven magyar családot minden ok nélkül dobott ki télvíz idején az utcára városi szolgálatból és nem érdekli, hogy a lakosság zöme bojkottálja a városi mozi, mert a magyarok pénzéből még magyar ajtónállót sem hajlandó megújírtani a moziban. Nem érdekli, hogy a városi zeneiskola elnéptelenedik, mert a tanároknak azt is megtiltotta, hogy a növendékekkel egyetlen magyar szót váltsanak, holott a növendékek túlnyomó többsége magyar szülők gyermeke. Ezért van már értelme, ha itt — mondjuk — a vízdíj máról holnapra megváltozik, mert, ami szociális intézkedésnek látszik, ha megkaparom, rögtön felszínre kerül egyoldalú és antiszociális volta.

Belső strukturájában nem áll módjában romanizálni a várost, tehát óriási áldozatokat hoz, hogy külső képét átforgalmazza. Ebben a kérdésben, direkt és indirekt szolgáltatásokban óriási áldozatokat hoz és egyáltalán nincs tekintettel a magyar lakosságra — akik végreményül megfizetik ezt az áldozatkészséget — teherbíróképességére. Se elkeseredés, sem pedig sajtótámadás nem befolyásolja ebben a kérdésben; napirendre tér fölöttük és legfeljebb annyi megjegyzése van rájuk, hogy ezek a legjobban

Titkos

fegyverraktárakat fedeztek fel két besszarábiai községben

A csendőrség letartóztatta a „Tűz nemzedéke” hét ügynökét

Bukarest, november 23.

Néhány nappal ezelőtt ment végbe a besszarábiai Orhei városkában a „Tűz nemzedéke” hangzatos nevet viselő szélsőséges alakulat nagygyűlése,

melyen a feloszlatott Vágáda „alkapitánya”, Zizi Cantacuzino nyugalmasított tábornok is megjelent.

A gyűlésen elhatározták, hogy a határozatlan célkitűzésű, de a jelek szerint tekintélyes összegek fölött rendelkező jobb

oldali csoport a falvakban is megkezdje a propagandát.

A Lupta ma közli, hogy a csendőrség letartóztatta a „Tűz nemzedéke” hét ügynökét,

akik államellenes jelszavak hangoztatásával igyekeztek a falusi népet megnyerni az „eszmének”. Súlyos csendőri fedezet alatt mindannyiukat Kisenevbe szállították, ahol lefolytatják ellenük a vizsgálatot.

Ugyancsak a Lupta írja, hogy a Balti

melletti Paserea és Rascani községekben a hatóságok fegyverraktárakat fedeztek fel.

A vizsgálat során több géppuska, számos fegyver és több ezer fegyvergolyó került elő a raktárakból.

A szenzációs felfedezést a besszarábiai hitleristák működésével hozzák kapcsolatba. Egyelőre azonban a nyomozás érdekében a hatóságok tartózkodnak mindenféle véleménynyilvánítástól.

Elégedetlenség Belgrádban, mert

Végleg januárra maradt a délszláv emlékirat vitája

Az angolok és Laval tanácsára most csak napirendre tűzik az ügyet
Nem boldogul a Népszövetség a délamerikai háborús viszállyal

Genf, november 23

A marseillei merényletért való politikai felelősség kérdésében már egy hete előkészített jugoszláv lépést illetőleg megtörtént a döntés. Azon az értekezleten, amelyet a Titulescu által Laval tiszteletére adott diszvacura után a három kisantant-külgyminiszter a francia külgyminiszterrel tartott, meggyőzték abban, hogy a jugoszláv emlékiratot csütörtökön nyújtják be a népszövetségi főtítkársághoz. Az emlékirattal egyidejűleg — mint diplomáciai körökben állítják — Csehszlovákia és Románia is jegyzéket terjeszt be, egyetértését fejezve ki Jugoszláviával.

Emlékiratában Jugoszlávia javasolja, hogy a marseillei merényletért való politikai felelősség kérdését tüzzék ki az egyik legközelebbi tanácsülés napirendjére. A szabályok értelmében ennek a kérdésnek minden vita nélkül helyet is adnak, a vitára viszont már csak januárban kerülhet sor.

A párisi Temps értesítése szerint a jugoszláv emlékirat 40 gépelte oldalra terjed, eltekintve a hozzá csatolt dokumentumoktól. Magát az emlékiratot a napokban, a dokumentumokat azonban csak januárban hozzák nyilvánosságra. A francia sajtó általában nagy érdeklődéssel figyeli a délszláv lépés ügyében a fejleményeket s annak a reményének ad kifejezést, hogy Laval közvetítése folytán nem lesz komolyabb surlódás.

A lapok kiemelik, hogy Franciaország is a legerélyesebb mérsékletre intette a jugoszlávokat. Igen érdekes a Giornale d'Italia-nak az az értesítése, amely szerint Jugoszláviában nagy elégedetlenséget kelt az, hogy az emlékiratnak lényeges változtatásokat kellett szenvednie s hogy vitáját januárra halasztották el. Az olasz népszövetségi delegáció egyik tagja különben megjelent a főtítkárságnál s kijelentette, hogy Olaszország nem tesz semmit a jugoszláv memorandum ellen, mert az megfelel az alapokmány 11-ik szakaszának, a fejleményeket azonban nagy aggodalommal nézik.

ajánlólevelek részére Bukarestben... A miben, valószínűleg, szintén van igazság...

★

Érthető ezután, ha a marosvásárhelyi magyarság kategórikusan visszautasította a Dandea-ával való együttműködést — amint már előbb leszögeztük, nem azért, mintha nem volna hajlandó megalkudni a város érdekében, hanem azért, mert Dandea nem alkszik. Nem fogadták el a magyar kisebbség számára felajánlott időközi bizottsági tagságokat,

Csak levél?

Más értesülés szerint Jeftics most nem is az emlékiratot adja be, hanem csak egy levelet intéz a népszövetségi főtítkársághoz, kérve az ügynök a januári tanácsülés napirendjére való felvételét. A levél-formát angol tanácsra választották.

A levél egyébként mérsékelt hangú s nem irányul Magyarország ellen.

Hir szerint egyes hatalmak a jugoszláv memorandum januári vitája során kérni fogják a menedéj jog pontos meghatározását és nemzetközi egyezmény kötését a terrorizmus ellen.

Bolivia és Paraguay háborúja

A Népszövetség rendkívüli közgyűlése tegnap behatóan tárgyalta a Bolivia és Paraguay közötti háborús viszállyal. Ossuski csehszlovák delegátus, a véleményező bizottság elnöke, előterjesztette a jelentést, amely megállapítja, hogy

mindkét fél megsértette a népszövetségi alapokmány rendelkezéseit s módoszatokat ajánl a háború kiküszöbölésére. Uden svéd kiküldött javasolta, hogy kérjék ki a hágai döntőbírótság véleményét arról, hogy a Gran-Chaco viszállyban ki a támadó fél?

Litvinov hozzájárult a jelentés javaslataihoz, bár leszögezte, hogy azok nem eléggé erősek. Ezen angol delegátus szerint mindkét fél részére szigorúan be kell tiltani a fegyverszállítást. Masigili francia kiküldött kérte a hadakozó feleket, fogadják el a közgyűlés javaslatait.

Hir szerint Paraguay képviselője visszautasította a Népszövetség javaslatait a Gran Chaco-viszály elsimítására.

Hármasszövetség Németország ellen

Litvinov, a szovjetkormány külügyi népbiztosa, tegnap Laval francia külgyminiszterrel hosszas megbeszélést folytatott, amelyen résztvett Patyomkin, az új párisi szovjetkövet is.

A londoni Daily Express genfi tudósítója úgy értesül, hogy Franciaország, Csehszlovákia és a Szovjetszövetség között hármasszövetség jön létre Német-

mert egyértelműen azt állítják, hogy ezzel csak súlyos felelősséget vállalnának, de teljesen tehetetlenek volnának Dandea-ával szemben, aki — ezt a múltból tudják — amúgy sem veszi figyelembe a magyar tanácsadók ellenvetéseit és továbbra is belátása szerint intézné a városi ügyeket. Ezt állítják azok is, akik már többször is bizonyították, hogy komoly hívei a román-magyar barátságnak és közreműködésnek.

★

És a székelj főváros csaknem telje-

ország ellen. Laval állítólag erről tárgyalta Litvinovval. Ennek a szövetségnek a tervével kapcsolatban a francia kormány jegyzéket intéz Lengyelországhoz s határozott állásfoglalást kér azt illetően, kitart-e Varsó Páris mellett, avagy végleg Berlin mellé szegődik? — Amennyiben Lengyelország a németekkel való szoros kapcsolatok mellett dönt, s a francia minisztertanács is jóváhagyja a tervet, úgy a francia-cseh-szovjetszövetség mindenképpen létrejön az elgáncsolt keleti biztonsági paktum helyett.

Ebben az ügyben különben Laval a jövő héten, amikor is visszatér Genf-be a Saar-kérdéssel foglalkozó rendkívüli tanácsülésre, újból tárgyalni fog Litvinovval.

Puccs készült a Saarvidéken

A Népszövetség által kiküldött hármasszövetség Saar-bizottság Rómában gyors ütemben folytatja munkáját, hogy a jövő hétre elkészüljön jelentésével. A francia és német pénzügyi szakértők jelentést tettek az utóbbi napokban folytatott tárgyalásaik eredményéről, amely szerint megállapodtak abban, hogy amennyiben a január 13-iki népszavazás Németország javára dől el, úgy a Saarvidéken visszamaradó francia frank-készleteket Németország a lakosságtól felvásárolja és a bányák visszaváltására fordítja.

A Saarbrücker Zeitung legutóbbi számában egy Grieksch nevű újságíró, aki Hildebrand álnéven jegyzi el, szenzációs leleplezéseket közöl arról, hogy

a Németországból elmenekült Strasser Ottó vezetése alatt álló „fekete frint” puccsot akart végrehajtani a Saarvidéken.

A puccs célja az volt, hogy az önálló saarvidéki köztársaság kialakításával elébe vágjanak a népszavazásnak. Az ügy sikere érdekében Strasser, aki egyébként Prágában él, Párisban is tárgyal francia politikusokkal s annyit mindenestre elért, hogy a francia kormány közvetetesen elutasította Hitler minden közeledési ajánlatát a Saarvidék sorsának közvetlen rendezését illetően.

sen magyar polgársága élén ilyen polgármester áll már közel egy esztendője.

Erdem lett magyargyűlölőnek lenni és kormányzati szellem lett nem törődni a megbántott magyar tömegek érzékenységgel és demokratikus gondolat legkisebb érvényesülésével.

De akkor, joggal vetődik fel az a kérdés, miért nevezi magát ez a kormány liberálisnak?

A liberalizmus új meghatározásába Dandea is belefér?

HIREK

CSALÁD 1934-BEN

★

Csak kiragadom őket a nagy tömegből. Nincsenek egyedül. Nem írok nevet. Megkértek erre a rokonok, ismerősök. Nem is lényeges a név, csak az eset fontos.

A család háborúja ez. Szülők, gyerekek, testvérek egymásközi hadakozása. Kis világok harca — úgy is mondhatnám —, ha nem hangzana kicsit nevetségesen, abban a viszonylatban, ahol a családtagokat ma még állítólag az egység, szeretet és megértés köti össze.

Tehát először: Az apa.

Jelen esetben uradalmi gazdatiszt. Vidéki ember, urát szolgálja, kegyeit lesi, előnyeit hajszolja.

Az uradalom kétszáz cselédje kihasznál, szerencsétlen, odakényszerült zsellér. Életük, ha lehet kinzottabb, mint az ókor hajszolt idejében.

Munkabér agyoncsökkentett. Vidéki mértékkel nézve is megszégyenítően alacsony. Munka virradattól alkonyatig. Télen lámpa mellett benn a majorságban vagy az állatok körül.

Egyik fiu benn iskolázik a városban. Gimnáziumot jár. Ugynevezett jó gyereke szüleinek. Első években rendesen tanul. Ötödik gimnázium felé már hanyag. Apja szerint tulsokat gondolkodik. Elhanyagolja tankönyveit, más olvasmányokat kutat. Filozófusokat szed elő, általában szocialista filozófusok írásaiba merül.

Nyári szünet, otthon, utolsó években, már elviselhetetlen.

Majort, erdőt jár. Beszél munkással, cseléddel, paraszttal. Erdőkerülővel vitázik.

Ökölbesorított kezekkel megy haza alkonyatkor vacsorához. Utálja apját, csak a zsellért üző hajcsárt látja benne. Este kirobban a vita.

Apja neveletlen, halátlan, engedetlen kölyöknek nevezi. Viták helyett pofonokat ígér.

Igy harcol, tombol, zug két világ az esti vacsoránál.

Azután nem tanul tovább. Nem akar hazatérni többet. Eszébe jut a zsellér otthon és a zúgó erdő. Drogueriába áll be Váradon. Fillerjeiből tengődik. Nem kell tovább otthoni pénz. Meghajszolt rabszolgák veritékének pénze.

Saját feje után megy. Röpcédulákat osztogat, titkos gyűlésekre jár. Részt vesz földalatti munkában.

Rajtakapják, törvény elé viszik. Pár héttel ezelőtt Kolozsváron a hadbíróság öt évre ítélte. Az ítélet kihirdetése elől megszökik. Jelenleg nem tudják merre jár.

A gazdatiszt nagyobbik fia horogkeresztes, egy másik országban.

Apa és két fia: Munkáshajszoló, kommunista és horogkeresztes.

Három ember, három családtag, három világ.

Husz esztendővel ezelőtt békés egyetértésben ült együtt a család az asztalnál. Feltehetjük a kérdést: Vajon visszafelé zuhantunk-e a fejlődést illetőleg, hogy ez a békés család husz esztendő után ilyen gyűlölködve széjjelfutott?

Kétségtelen, hogy mi az evolúció keletlen és gyöttrő éveiben élünk, ez nyilván magány, amivel a történelem nem törődik és nem törődhet. A mi bajunk, hogy a történelem ideje nem viszonyul életünk rövid tartamához s hogy esetleg egész életünk, álunk, tervünk és vágyunk rá megy arra, ami a történelemben csak egy pillanat.

Három családtag harcában három világ és háromszáz millió ember harcol egymással.

Nem banális frázis, hogy történelmi időket élünk s hogy esetleg ennek a három családtagnak a csatája háromszáz millió ember csatája.

Hogy ennek a három embernek a harca háromszázmillió ember harca. Amit másképpen úgy is neveznek: Világháború.

Gábor István

KIVÉGEZTÉK AZ ULLNI APA-GYILKOST. Bécsből jelentik: A röglön-ülő bíróság — amint már tegnapi számunkban beszámoltunk róla — szerdán délután 5 órakor kötél általi halálra ítélte Gajdosch Alajost, az ullni apagyilkost. Minthogy Miklós szövetségi elnök méltatlannak találta a kegyelemre. Gajdoscht szerdán este ki is végezték.

Télire fordult az időjárás a Székelyföldön. Csikszeredáról jelentik: A szokatlanul hosszú nyúlt és szép ősz után hirtelen télire fordult az időjárás Csikban. A Hargita magasabb bércei felébe oltóztak. A hőmérő egyre jobban közeledik, sőt éjjel a higany a piros vonal alá bujik. Semmi kétség, itt a tél. A székelyek már nem is bánnák, hisz a szánuttal újabb kereseti lehetőségek nyílnak meg, de a mostani, igen hosszú nyúlt átmeneti időszakot nem kedvelik.

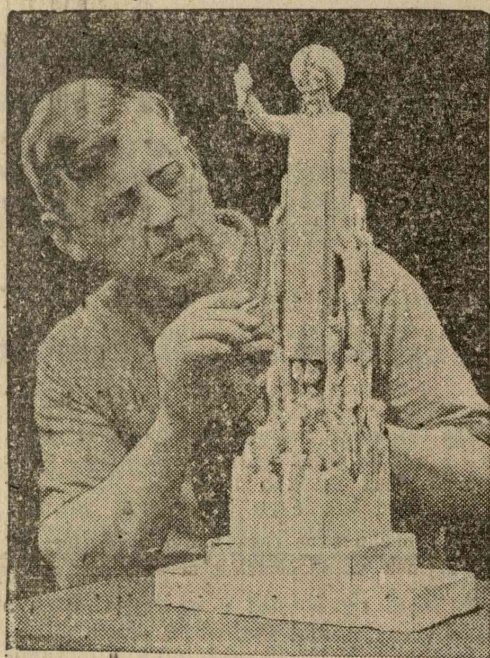
A munkaügyi miniszter Aradon. Tudósítónk jelenti: Nistor munkaügyi miniszter, Gheorghianu államtitkár, Cuscescu vezérigazgató és Enescu betegsegélyző központi igazgató kíséretében szerdán meglátogatta az aradi munkaügyi intézményeket. A miniszter a látogatás felett megelégedését fejezte ki.

(*) Köszönetnyilvánítás. Összintén köszönjük mindazoknak, akik felejtethetetlen édesanyánk elhunyt alkalmából bármilyen nagy fájdalomukon enyhíteni igyekeztek. A gyászoló Sole család.

ABLAK

Ijesztően sok volt mostanában a háborús beszéd. Angliában MacDonalld, Lloyd George és Eden lord hanzoztatták, hogy Európa háborús bonyodalmak felé közeledik s Franciaországban du Cugnac, Goudot és Viessel tábornokok tartottak harcias beszédeket. Ha a sötét jóslásokhoz hozzávesszük a nemzetközi sajtó kommentárjait s a kisebb kaliberű állampártok fenyegető kijelentéseit, akkor igazán csak az lehet az érzésünk, hogy a vihar egyelőre távol van ugyan, de az ég alján már a villámok fénye jelzi a közeledését. Ward Price legutolsó cikkében úgy vélekedik, hogy a volt monarchia területén szinte elkerülhetetlen a háborús a Dail Mail azt állítja, hogy Németország jelenleg több harci repülőgépet gyárt, mint az egész maradék világ együttvéve. A jóslások nem szükségképpen vezetnek a beteljesüléshez, de Európa pusztulásához éppen elég lesz, ha százezer jövedelemből — egy háború kerekedik.

JAGGER KÁROLY.

Anglia legnagyobb szobrásza, londoni lakásán hirtelen meghalt. A nagy mester nevét London legszebb háborús emlékműve, a Hyde-park-Corneren felállított hatalmas brit tüzérsgéi szobor tette halhatatlanná.

Revolvertisztogatás közben szájába lőtt egy ismert fiatal aradmegyei földbírtokos. Aradról jelentik: Súlyos szerencsétlenség történt Aradgály községben. Halász földbírtokos husz éves Imre fia bröwning revolverét tisztogatta, amely váratlanul elsült. A golyó a fiatal ember két fogát kiütve, átfuródott a szájpaddal és az orrsövényben akad meg. Egyik aradi szanatóriumba szállították a súlyosan sérült Halász Imrét, a hol nyomban megoperálták. Állapota veszélyes, de remélik, hogy megmentik az életnek.

Lelartóztatták Nagyvárad legveszedelmesebb falbontó betörőjét. Tudósítónk jelenti: A rendőrség Dudás-Balogh János rovottmultu egyén püspökiuti lakásán elfogta az ott rejtőzködő Sáfian Károlyt, aki a város legveszedelmesebb falbontó betörője. Sáfian a rendőrség régi ismerőse s már régóta körözték. Nemrégiben ő tört be a Teleki-uti zsinagógába s a tőratekeresről le akarta szedni az arany- és ezüstdíszeket, munkájában azonban megzavarták. Vallatása során kiderült, hogy Sáfian nem kevesebb, mint 17 üzletbe hatolt be a mennyezetet, vagy falon át s végzett fosztogatást.

Csikban érzik a konverziós fizetések hatását. Csikszeredáról jelentik: Csikmegyében a konverziós adó sok kilencven százaléka teljesítette fizetési kötelezettségét. Ezt hivatalosan állapították meg. Igen tekintélyes azon adósok százaléka, akik éltek a törvényben biztosított 70 százalékos kedvezményrel és teljes egészében kiegyenlítették tartozásukat. Így aztán hatalmas összegek folytak be a bankok és az egyes hitelezők pénztárába. Most aztán a nagy fizetés hatásai feltűnően kezdtek mutatkozni a megye közgazdasági életében. Városokban és falvakban egyaránt megszünt a szépen megindult kereskedelmi élet. Két év óta a mostanihoz hasonló pangást nem lehetett észlelni. Nincs vásárlási eszköz s így nincsenek üzletek. A polgárság zsebeit kiürítette a konver-

zió. A bankok visszaszerzett kölcsöneik morzsáit feltve őrzik, pénzszekrényeikben. Hitelezőiket akarják részben kiegyenlíteni velük. A magánosok pedig ráülnek, dédelgetik a rég sávargott bankokat. A gazdasági vérkeringésben azonban, legalább a jelen pillanatban, nem akarják visszahelyezni. Tehát a néhány napi, soha nem látott emberforgalom után, nagy visszaesés következett be. Így is marad ez, — legalább a Székelyföldön, — mindaddig, míg az újabb pénzszerzési lehetőség a tél erdei fuvarozás és favasárlás meg nem indul. Ettől várják az újabb és erőteljes közgazdasági injekciót.

A termosztüvegben aranyat csempésző aradi kereskedőre kirótt pénzbírságot leszállította a törvényszék. Aradról jelentik: A törvényszék csütörtökön hirdetett ítéletet Pöhm Tibor ismert fiatal aradi kereskedő ügyében. Még a tavasszal történt, hogy Pöhmnél a kiúrtósi határállomáson termosztüvegében elrejtve harmincegy gram aranyat találtak. Jegyzőkönyvet vettek az esetről és a vámtörvény szerinti pénzbírsággal sújtotta. A törvényszék most foglalkozott az ügygel. Nem fogadták el enyhítő körülménynek Pöhm védekezését, hogy nem akart csempészni és be akarta valani a vámtörvényt és a magával vitt aranymentőseket. Az ítélet azonban mégis megváltoztatta a vámtörvény bírságát: ötezer lejre büntette a kereskedőt és elrendelte a törvényszék a lefoglalt arany elkobását is.

(*) Gyilkosság az óceán fölött. Irta: Stanley Hart Page. Fordította: Wiesner Juliska. A detektiv- és kémregények legizgalmasabb szálai szövődnek össze ebben a bűnügyi történetben, mely a modern technikának fantasztikusan egyszerű világában folyik. Christopher Hand, a hírneves newyorki detektiv, alighogy megérkezett Londonba, hogy részt vegyen Caverleigh herceg gyilkossági ügyének tárgyalásán, nem tud ellentálni a kísértésnek, hogy egy veszedelmesnek látszó kalandos vállalkozásba bocsátkozzék. Az „Óceáni Légitörő Társaság” legújabb luxusléghajójáról, a Jupiterről szikratávirat érkezett, hogy egyik utasát titokzatos módon meggyilkolták és kirabolták a kabinjában. A léghajónak ezt az első világháború utját a világsajtó érthető ér-

Milyen foglalkozások járnak leggyakrabban aranyérrel?

Egész egyszerűen — minden ülfoglalkozás. Ezekkel a foglalkozásokkal szinte együtt jár az arany, azonban, sajnos, ritkán változtathatja valaki foglalkozását az aranyeres bántalmak miatt, ezért örömmel üdvözljük azt a szert, amely az életmód változtatása nélkül is segít. Orvosi körök évtizedek óta igazolják, hogy a „Goedecke”-féle

Anusol aranyérméje

a fájdalmakat gyorsan megszüntetik és a betegséget tényleg gyökerestől kúrják. Az Anusol gyógyszerárakban kapható.

deklódése kíséri és így a Társaságnak fontos érdeke, hogy az ügy kinyomozása lehetőleg legnagyobb titokban s a léghajó útjának megszakítása nélkül megtörténjen. Christopher segédjével együtt gyorsjáratú repülőgépre ül és az óceán fölött száll át a kikötőhíddal felszerelt léghajóba. Borzalmak sötét árnyai teszik fojtottá a regény levegőjét, míg végül a detektiv nagyszerű bravúrral maga alá gyűri ellenfeleit. Az óceánrepülő léghajó pedig most már nyugodtan szállhat utazásának végéig a felé. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában Brassó Kapu-u. 56—58 az udvarban.

(*) Helyreigazítás. Tudatjuk, hogy Tikossy Róza temetése nem f. hó 22-én, mint a megjelent gyászjelentés közli, hanem f. hó. 23-án d. u. 3 órakor lesz. A gyászoló család.

(*) Reklámröjölők! Figyelem! A Hírléközpont egy kirakati reklámtábla tervezésére díj-kiutazást rendez. A ké legcélszerűbb tervezet a következőképpen lesz jutalmazva: első díj 1.000 lej, második díj 500 lej. Közelebbi felvilágosításokat és feltételeket a Hírléközpont irodája nyújt, Kapu-u. 38. I.

IDÓJÁRÁSJELENTÉS

A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint élénk északi szél, délen, délkeleten erősebb felhősödés, északkeleten váratlan hőcsökkenés kisebb esőzések, a hegyek között havazás is lehetséges.

(*) Az öngyilkos. Ez a kitűnő most megjelent mű az öngyilkosság problémáját világítja meg minden vonatkozásban. A naponta ismétlődő tragikus esetek mind jobban és jobban szükségessé teszik e kérdés szociális, orvosi és jogi, valamint gazdasági összefüggéseinek megvitatását, — mely körülményegyszersmind meg is magyarázza Vámbéry, Nyirő, Várkonyi professzorok, továbbá Gartner Pál dr., Földi Mihály dr., Hajnal Richárd dr., Szimonidesz Lajos, Kosztolányi Dezső, Décsi Imre dr., Szabó Lőrinc, Kulcsár István dr., Kodolányi János, Székely Béla, József Attila, Füst Milán kitűnő neveinek összetételét. Irodalmunk kevés oly művet tud felmutatni, mely a nagyközönséget így rendkívüli módon érdeklő fontos problémákat tárgyalja. Ez a szenzációs mű az öngyilkosságok okainak feltárával tanítani, segíteni, de főleg megelőzni akar. A rendkívül nagy feltűnést keltett mű ára csak 90 Lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58 az udvarban.

Brassó szenzációja!

Nagyszerű ajándéktárgyak esküvőkre, eljegyzésekre, névnapokra, keresztelőkre, stb., a

Hasznos ajándékok

híres gyári lerakata az

„ARGINTARIA PFORZHEIM“

ROMÁN KIRALYI

UDVARI SZALLITÓ.

Számtalan brassói hölgy kívánságára, akik a fővárosi üzletét meglátogatták, egy hasonlóan gazdag választékkal felszerelt lerakatot létesített

GRÄF KONRAD

ékszerész üzletében (Brassó, Károly király-utca 1 szám), ahol az eredeti árak mellett árusítják összes cikkeit.

Specialitásunk: Finom evőeszközök és asztaldísz-ujdonságaink!

Mi alakult ki eddig az új kiviteli és behozatali rendszerből?

Még mindig nem lehet életbeléptetni a Banca Națională exportrendelkezéseit

Bukarest, november 23.

Ebben a pillanatban az új kiviteli és behozatali rendszer, amely az exportra hivatalosan november elsején és az importra 15-ikén lép életbe, nem létezik. A sok ellentétes formalitás miatt különösen a kivitel körül van baj és miután az import most még szorosabban függ az exporttól, automatikusan az új importrendszer nem lehetett életbe léptetni. Még pedig azért az egyszerű okért, hogy ilyen rendszer nincs is. Az eddig különböző hivatalos fórumok által nyilvánosságra hozott részleges intézkedésekből a következőkben megpróbáljuk összeállítani azokat a tudnivalókat, amelyek egyfelől az exportra, másfelől az importra vonatkoznak, de minden kötelezettség és felelősség nélkül, mert sohasem lehet tudni, hogy annak, amit ma visszavonhatatlan előírásként közölnek a gazdasági körökkel, nem pontosan az ellenkezője áll-e holnap.

A BANKOK FELELNEK AZ EXPORT-DEVIZÁKÉRT

Az export tekintetében, ha november 27-ig

fel is függesztették ezeket a formalitásokat a leglényegesebb kötelezettsége az exportörnek az, hogy a külföldre irányított áru fuvarlevelét vagy hajólevelét, vámolás előtt be kell adnia a Banca Naționalăhoz, a másolattal együtt, ahol külön nyilatkozatot kell aláírnia arról, hogy az áruért járó devizákat — ha petróleumtermékekről, gabonafélékről, vagy faárukról van szó, — teljes összegükben, más exportáruknál pedig 40 százalékban hivatalos árfolyamon átengedi a jegybanknak. Ennek a nyilatkozatnak ellenében a Banca Națională ráveti az eredeti fuvarlevélre és a másolatra, hogy az áru kivitelű. A másolatot az exportör visszakapja, míg az eredeti a Banca Națională kezében marad és annak alapján a jegybank inkasszálja a kivitt áru ellenértékét. De mert a Banca Națională nem rendelkezik megfelelő szervezettel és külföldi összeköttetéssel az exportáruk ellenértékének inkasszállásához, ezt a feladatot az autorizált bukaresti pénzintézetekre bízta. Ezek az autorizált bankok a következők: Banca Anglo-Cehoslovaca, Banca Comercială Română, Banca Comercială Italiană

și Română, Banca de Credit Român, Bank of Roumania Ltd., Banca Românească, Banca Urbană és a Societatea Bancară Română, valamint ezek fiókintézei. Az exportörnek tehát először ezeknek a bankoknak a jóváhagyását kell megszereznie a fuvarlevelekre, hogy garantálják az exportált áru ellenértékének beszedését, mert valamelyik bank zsrója nélkül a Banca Națională nem engedélyezi az exportot. A bankgarancia elnyeréséhez még egy másolat kell a fuvarlevélből, amely a banknál marad. Az exportengedély kéréséhez mellékelni kell még az áruk szárazzási igazolványát, az eladási szerződést, ha az exportör nem tartja fenn továbbra is a tulajdonjogot, vagy más kikötései nincsenek az áru, azonkívül az áru biztosítási kötvényét, amelyet a jóállók banknak is zsrálnia kell. Végül pedig ki kell tölteni az eddigi eljárás szerint az ismert A. B. C. exportdeklarációt, amelyeket az eredeti számlával és annak másolatával együtt láttatni kell a vámhivatalok mellett létesített árelőőrző bizottsággal.

MÉG TELJESEN NYERS AZ ÚJ BEHOZATALI RENDSZER

Amint a fentiekből kitétni, az új kiviteli rendszer szabályai nagyjából már kialakultak, ha az export nem is indul meg ezeknek az alapján. Az új importrendszer még távolról sem alakult ki ennyire és az első gyakorlati intézkedések alig a napokban jutottak nyilvánosságra. Ezek is többnyire az eddigi rendszer likvidálására vonatkoznak. Az utolsó negyedévi importkvótára októberben csak 30 százalékos engedélyt adtak ki azoknak a cégeknek, amelyek tavaly is importáltak az utolsó három hónapban. Rengeteg cég van azonban, amely véletlenül éppen október és december között nem hozott be külföldről árut, vagy nagyon keveset importált, mert az árubeszerzést a cégek nem fix időpontokban szokták eszközölni hanem egyfelől olyankor, amikor a nemzetközi piacon megfelelőek az árak, vagy pedig külföldön mutatkozik fokozottabb kereslet valamely cikkben. Vannak nagy cégek, amelyek súlyos milliárdok érő árut importáltak a múlt évben és most mégis elutasították a kérésüket, mert tavaly októbertől decemberig nem volt importjuk. Ezek az importörök áru nélkül állanak és most még hátrányosabb helyzetbe kerültek, mert Manolescu-Strunga miniszter újabb 30 százalékos kvótarázsítást ígér azoknak a szerencsés cégeknek, akik véletlenül tavaly az utolsó negyedévben hoztak be árut. Ennek a nem éppen észszerű kritériumnál azok az importörök járnak a legjobban, akik véletlenül a legtöbb árut éppen október után hozták be a múlt esztendőben, tehát most nagy kvótát kapnak. Manolescu-Strunga kiltátsba helyezte még, hogy importkvótát ad az újonnan létesült ipari és kereskedelmi vállalatoknak, amelyeknek nem volt kontingensük tavaly év végéig, ha bejegyzett cégük van és valóban azon áruk eladásával foglalkoznak, amelyekre behozatali engedélyt kérnek.

Bürokratizálják az üzleti életet

Nyitott kérdés maradt mindeddig, hogy miképpen cedálja az exportör a devizákat a Banca Naționalăra olyan árunál — így például a petróleumnál és fűrészárunál — amelyeket bizományba küld ki a külföldi piacokra. Ezeknek az áruknak az értékesítése a mindenkori piaci helyzettel függ és így lassan megy az ellenértékük behajtása. A petróleumnál a Banca Națională hajlandóan mutatkozott arra, hogy elfogadjon az exportcégtől meghatározott puszálösszeget, mintegy előlegképpen a később befolyó devizákra. A cégek tavalyi exportjuk alapján fel is ajánlottak bizonyos előlegek, hogy idejük legyen a hátralévő devizákat az üzleti forgalomnak megfelelő határidőre esedékes részletekben befizetni. Végreless döntést Tatarescu miniszterelnök fog hozni ebben a kérdésben, miután az ipar- és kereskedelmiügyi minisztérium, valamint a Banca Națională között nézeteltérések merültek fel. A jegybank ugyanis el akarná tiltani a bizományba való exporteladásokat, ami végzetes lenne a román exportra.

Az exportengedély csak akkor szól az exportör nevére, ha az árut vizi uton továbbítják, míg a szárazföldön történő exportnál feladóként az a bank szerepel, amely a garanciát vállalta és a címzett is a bank külföldi levelezője kell legyen. A szárazföldi exportnál az áru eredeti tulajdonosa csak akkor szerepelhet feladóként, ha bemutatja valamelyik autorizált pénzintézetnek egy külföldi bankra szóló akreditívjvet, amelyben a bank kötelezi magát, a külföldön gondoskodni fog, hogy a kivitt áruért járó devizák befolyjanak a vele levelezésben álló bankhoz és ez még az inkasszó napján letétbe helyezi az exportból érkező devizákat a Banca Națională számlájára.

Az exportált áru ellenértéke petróleumnál, gabonánál és fánál csakis dollárban, angol, palesztinai, vagy egyiptomi fontban, klirngben, külvli francia frankban, vagy svájci frankban és holland forintban fizetendő, még pedig olyan kikötéssel, hogy ezekkel a devizákkal a Banca Națională tetszése szerint rendelkezik. Ezt az exportörnek előre kell garantálnia különben nem kap kiviteli engedélyt. Az eredeti rendelet szerint ez a kötelezettség csak a kivitt áru 40 százalékára vonatkozik ellenértékének azóta azonban vannak olyan utasítások is, amelyek szerint a Banca Națională megkövetelheti, hogy az első kategóriába tartozó áruk ellenértékét 100 százalékban szabad devizában kerüljön kifizetésre, vagy pedig esetenként a devizák 50 százalékában. Ezt a feltételt a Banca Națională által a bankokhoz küldött utasításai szerint senkinek sincs joga megváltoztatni mert maga a törvény írja elő a legkategorikusabban. Ezzel szemben tény az, hogy románának több országgal klirngszerződés van és minden fizetés ezen a kétoldali alapon kerül elszámolásra. Az idegen importőrök a saját kormányának előírásai kötik, hogy képesek tehát a romániai exportör mégis áru kényszeríteni vevőjéit, hogy fizessen klirngben külvli devizával. Az exportörök felhívják a Banca Națională figyelmét erre a kiakadásra, amelynek fenntartása mellett minden áru kivitel lehetetlenné válik.

A devizagazdálkodás kizárólagosságának fenntartása érdekében tehát az új rendszer egyenesen megnehezíti a kivitelét. Itt tűnik ki az új rendszer tarthatatlansága, amely két

malomkö közé juttatta az ország gazdasági életét. Egyfelől a kereskedelmi és ipari minisztérium állandóan az export fokozását emlegeti az új rendszer főcéljál, másfelől azonban a Banca Națională mindenekelőtt csak azzal tördik, hogy mindenáron biztosítsa a maga monopóliumát a deviza kereskedelemben, amely évi 2-3 milliárd lej hasznót jelent a jegybanknak. És inkább még jobban guzsba köti az exportot, nehogy másnak a kezébe is jusson valami deviza. És hogy teljes legyen a fejtelenség, az export fokozására szolgáló eddigi intézkedések is kezdenek háttérbe szorulni, egyre több a panasz a kiviteli prémiumok körül, hogy az exportörök nagyon nehezen kapják meg és olyan körülményesen, hogy nem képesek azt belekalkulálni az üzletkötéseikbe. Ugyanakkor, amíg a Banca Națională bonyolult kikötései megdrágítják a kivitelre kerülő árut, a kormány más célokra is fordítja a kontingentálási díjakból létesített prémium-alapot. Nemrég 50 milliót vett el ebből a pénzből a pénzügyminisztérium és az utóbbi napokban újabb husz milliót utalt ki más célokra. Az exportörök pedig azt követelik, hogy a jelenlegi prémiumokat emeljék fel bizonyos országokra szóló eladásoknál, mert különben nem tudnak eladni. Most szó van arról, hogy az egész kiviteli prémium-rendszert átszervezik. Az ipartügyi minisztériumban most tanulmányozzák a kontingentálási illetékek felemelését, hogy nagyobb összeg álljon az export-prémium-alap rendelkezésére.

Ha a már kiszállított áruval kapcsolatban új d'spozíció szükségessége merül fel, az exportör köteles azt a garanciát vállaló bankkal közölni. Nincs jogában sem az eladási árat, sem a fizetési terminust megváltoztatni. Ha az áru bizományba, vagy konszignációba megy, akkor az exportör ideiglenes számlában kell bejelentse az eladási árat a vámhivatalok mellett létesített árelőőrző bizottságnál és ha ez akceptálja a bemondott árat, akkor látamozza az ideiglenes számlát. Ha a külföldi piaci helyzet, vagy más körülmények miatt a garanciát vállaló bank mégsem tudja az előre bejelentett árat elérni, illetve behajtani, köteles minden utólagos változást adatszertlen igazolni és a Banca Națională esetenként dönti el, hogy elfogadja-e ezt az igazolást, vagy sem. A különbözetről mindaddig a garanciát vállaló bank felelős.

Annak ellenőrzésére, hogy a külföldön deponált deviza csakugyan a jóváhagyott exportból ered, az autorizált bankok külföldi levelezői kötelesek minden összeg letételekor közölni az exportör nevét, az export időpontját, a hajó nevét, vagy a vagon számát, az áru megnevezését és mennyiségét, valamint a bejelentett értékét. Mielőtt a Banca Națională megkapja külföldről a deponált összegek jóváírását, azonnal utasítja a garanciát vállaló és az inkasszóval megbízott bankot hogy fizesse ki a letét azoknak az ellenértékét. Ha a bankok a vámkormányokra előleget folyósítottak, ezt közölniük kell a Banca Naționalával, amely az előlegezett összeget levonásba hozza a befolyt devizák lejellenértékéből. Ebben a tekintetben is van a Banca Naționalának egy kikötése, amely nyugtalanítja az exportöröket és pedig az, hogy devizák inkasszája 30 napot belül kell megtörténni. A bankokhoz intézett körrendeletben a Banca Națională azt

írja elő, hogy az eladási feltételeknél az exportörök ne lépjk túl ezt a határidőt és adjanak írásbeli felhatalmazást a garanciát vállaló banknak arra, hogy az ezen határidőn belül ki nem fizetett árut a bank külön felhatalmazás nélkül a tőzsdén eladhassa. Ha az árut az eredeti rendeltetési helytől eltérő más piacokra diszponálja utólag az exportör, akkor is be kell tartani azt a kötelezettséget, hogy a bizományos csak annyi árut vihet el, amennyinek az ellenértékét befizeti. Ezt a kikötést, mint a 30 napos inkasszókötelezettséget és az előre megszabott árat az exportörök tulnyomó része teljesíthetetlennek tartja, azonkívül pedig a bankok egyszerűen nem hajlandók vállalni saját számlára a devizák inkasszájával rájuk hárított kockázatot, amely ellentétben van magával a banktörvénnyel is.

A régi importengedélyek sorsa

Az új importrendszer életbeléptetése, mint közöltük, egyelőre szünetel, mert jelenleg az a kevés áru, amelyet beengednek, még a régi behozatali engedélyek alapján érkezik az országba. A régi engedélyek tekintetében a legfőbb külkereskedelmi szabályozási bizottság úgy döntött, hogy az augusztus 15 és november 15 között kiadott importengedélyek 1935. február 15-ig érvényesek, természetesen csak a már engedélyezett 30, illetve a kiltátsba helyezett újabb 30, összesen tehát 60 százalékos kvótára szer behozatalára. A november elseje előtt csinált export alapján Németországra, Csehszlovákiára és az Egyesült Államokra szóló kérésüket teljes mennyiségre aprobálják. Ezek a behozatali engedélyek is csak jövő február 15-ig érvényesek, tekintet nélkül arra, hogy mikor lettek kiltálva. Csehszlovákiából és Magyarországból az import egyelőre az ezen államokkal kötött és most is érvényes egyezmény alapján fog történni. Magyarországi áru behozatalára csak egyszerű kérvényt kell beadni, cseh árukra kompenzációs kérés, illetve előterjesztés szükséges.

A kompenzációs alapon előzetes export nélkül eszközölt import fizetése ugyanolyan feltételek szerint történik, mint általában a november elseje előtt importált valamennyi árunál vagyis az első kategóriájú áru exportjából eredő devizák 40 százalékából. Azek az elvi kompenzációs importengedélyek, amelyek Németországra, vagy az Egyesült Államokra szólnak, de a megfelelő exportot november elsejéig nem csinálták meg, érvénytelenekké váltak. Ezentúl nem engedélyeznek importot a rendes kvótán kívül engedélyezett elvi kompenzáció keretében lebonyolított exportra.

Magyarországból az import nem lesz nehéz, mert Romániának hivatalos közlés szerint, mintegy 220 millió lej követelése van ott blokk devizában. A román kormány azt kéri most, hogy Magyarország áruban fizesse meg ezt az összeget és ezeket az árukat Románia továbbítja külföldre, hogy devizákat kapjon érte.

TOVÁBBI KORLATOZÁSOK LESZNEK

Konkrétum az új importrendszer terén az, hogy néhány mezőgazdasági cikk kivételével kontingentálják mindazokat az árukat, amelyekből tavaly legalább 1 millió lejes import volt. Összesen 180 új cikk került kontingentálás alá, vagyis most már majdnem az egész vámtarifa kontingentált árukat foglal magá-

ban. Lehet, hogy az utolsó pillanatban néhány szerencsés cikket kivesszünk a listából, de a lényeg az, hogy a behozatalt az új kontingentálással ismét megszorítják. További megszorítás lesz a kontingentálási illetékek felemelése és végül a behozható áruk fontosság szerinti osztályozása. Ez már meg is történt és a legfőbb külkereskedelmi bizottság négy kategóriába osztotta az árukat. Az első csoportba tartoznak az ipari nyersanyagok, amelyek importjára megadják a tavalyi behozatal 80 százalékát. A második kategóriát az ipar részére nélkülözhetetlen félgyártmányok képezik, amelyekből a tavalyi kvóta 70 százalékát fogják engedélyezni. A harmadik csoportba azok a készáruk tartoznak, amelyek tömegfogyasztásra szolgálnak és ezekből a tavalyi mennyiség 50 százalékát fogják beengedni az új rendszerben. És végül külön csoportot alkotnak a nélkülözhető és luxuscikké amelyekből a tavalyi kvóta 40 százalékát fogják csak engedélyezni. Ma, vagy holnap talán nyilvánosságra hozzák, hogy mely áruk melyik kategóriába tartoznak és a napokban állapítják meg az új kontingentálási illetékeket is.

Közgyűlési meghívó. Az „Alpha” R. T. Szalámi, Hentesárugyár és Mészároság brassyói cég részvényesei a társaság székhelyén, Brassóban, Malom-u. (Bologna) 12 szám alatt 1934 december 5-én 16 órakor (szerdán) és 1934 december 9-én (vasárnap) 10 órakor megtartandó rendkívüli közgyűlésre meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Az 1934 december 5-iki közgyűlésen: a) Az alaptörke felemelése, b) Az alapszabályok összes pontjainak módosítása, 2. Az 1934 december 9-iki közgyűlésen: Az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak megválasztása. A részvényesek, a részvényeseket illető jogok gyakorolhatása érdekében kötelesek részvényeiket a közgyűlést megelőzően legkésőbb három nappal a társaság pénztáránál letétbe helyezni. Ha a közgyűlések, a részvényesek számára való tekintettel nem lennének határozatképesek, a következő napon, ugyanazon helyen és órában, minden külön meghívás nélkül ugyanazon tárgysorozattal új rendkívüli közgyűlést tartandó, mely a megjelölt részvényesek által képviselt tőke nagyságára való tekintet nélkül érvényes határozatokat hozhat. Brassó, 1934 november 20. Az igazgatóság.

Ünnepek után...

Agyudntó Gábor Áron városa is nehezen harcol az életért.

Nagyokat dobban a szíve és utána mély hallgatás következik...

Annak a betegségnek kríziséhez érkezett el, mely évek óta rája. Amely elvette forgalmát, hivatalnoki karát, katonaságát, főgimnáziumát, iparának országos keresettségét.

Am Vásárhely élni akar, — és erős a küzdelemre.

Dacol a gazdasági letörés csapásaival és kiverekedi iparának az országsszerte elismert jó hírnevét. Az újabb sebeket már fel sem veszi — pedig sokszor találják el polgári öntudatát és emberi érzékenységét.

Ünnepeket rendezett Vásárhely az utóbbi hónapokban. Nagy szívdobbanások voltak ezek.

AZ ELSŐ.

Sikerült az eldugott kis városnak elérnie, hogy az országos katolikus nagygyűlést falai között rendezzék. Az ország legmesszibb vidékéről is százával érkező résztvevők meg tudták ismerni alig pár napos ittletük alatt a város muzeumból, házain elhelyezett emléktáblákból és a nagygyűlés igen csinosan kiállított műsorának borító lapjain olvasható szövegekből: Kézdivásárhely múltját. Vásárhely a múltjára hivatkozott és megsejrezte mindenki elismerését. A katolikus nagygyűlésnek ez volt a kézdivásárhelyi szemszögből is javára mutató mérlege. Egyet még elvar az illetékes köröktől: leépített főgimnáziumát, vagy elvitt tanítóképzőjét kéri vissza. De belátóródnak abba is, hogy ezek helyett valamelyes iskolát, közművelődési intézményt kapjon, mely megtöltsé a volt főgimnáziumi palota termeit. S mint ezt a mai mostoha sorost: inkább az amugy is égetően szükséges földművelési, vagy ipari szakiskolát! Hogy végre megnyugodjék a köztudat és valóban úgy mérjék meg Vásárhelyt, amint megérdemli.

A MASODIK

Ünnep alig két hete volt. Az öt napos országos kiállítás és vásár. Szép, jó és nagyjelentőségű megmozdulás volt. És mégis — keserű seb is maradt utána. Tükröt tartottak elénk, hogy valahogyan el ne felejtsük helyzetünket. Aon a kiállításon, melynek eszméje körünkben fogant meg s melyen az előkészítés és megrendezés munkáját jó nagy részében székely erők végezték, a kiállítók és résztvevő közönség több mint 90%-a székely volt: nem engedték meg, sőt megtiltották, hogy a kiállítás megnyitására — szerényen a román beszédek között és a hivatalos román egyházi szertartás után — bár csak egyetlenegy magyar nyelvű üdvözlő beszéd is elhangzhassék.

A kiállítás sikerét természetesen nem a formások, hanem a felmutatott eredmény határozta meg. Az ipar, kereskedelem ünnepe hatást gyakorolt a hétköznapiok lendületére is. A falu társadalmá pedig megtanulhatta, hogy hiába vannak a székely mezők, ha a gazda, aki azokat műveli elmaradna a mezőgazdaság előrehaladó lépéseitől és korszerű követelményeitől. Megtanulhatta, hogy csak olyan élet hajthat ki az elvetett búzából, amelyen képzett, előrelátó és munkás az, aki a búzát elvetette. És bármekkora gazdasági erőfő praelnének is föl a termékeny mezők, minden termék és gazdaság csak olyan élet céljait szolgálhatja, amelyent óhajtani, munkálni és megvalósítani tud magának az, aki a föld gyümölcsét csűrbe hordja...

Egyesületek

Ismeretlem az 5000 lakóju Kézdivásárhely kulturális egyesületeit. Csak úgy futólagos elszámolásra is 27 drb. van belőle. 1. Jótékony Nőegylet, elnök: Tóth Balázsne, Kézdivásárhelyi Kaszinó, elnök: dr. I. Diénes Ödön, Általános Ipartestület, Kovács István, Kereskedők és Kereskedő Ifjak Köre: Dávid Dezső, Vegyes Ipartársulat: Lukács József, Református Nőszövetség: Paál Lajosné, Katolikus Otthon: dr. Várhelyi Gyula, Önk. Tüzoltó Egylet: Csizsár Dénes, Kórház, Árvaház, Menház, Egyesületek: gr. Mikos Arminné, Kézdivásárhelyi Sport Egylet: Benkő Ernő, Gazdakör: Pál Lajos, Csizmadia, mészáros, szücs, timár, szabó, cipész, asztalos ipartársulatok: Jancsó János, ifj. Nagy Ferenc, Molnár Gyula, Dézsi Ferenc, Tóth József, Héjja János, Kovács István, Mercur Sport Egylet: Földi István, Józsiás és Emilia-alapítvány: dr. Diénes Ödön, Cecilia Dalkör: Pál Elek, Ref. Egyházi Dalkör: Benkő Sándor, Vadász-Társaság: dr. Fekete András, Szivacs asztaltársaság: elnök éjszakánként változik. Az egyesületek működésére jövő alkalommal visszatérünk.

Tizenhat lejért halt meg a kézdivásárhelyi póstás,

aki harmincöt évig szolgálta a postát

Kézdivásárhely, november 23.

A kisebbségi hivatalnokküldözéseknek egyik újabb áldozata lett az öreg Gyuri bácsi, akit Kézdivásárhely apraja-nagyja örömmel fogadott, ha levéllel, vagy pénz-küldeményvel kopogtatott be a lakások ajtaján.

Málnási György öreg hivatalnok volt s már 35 évig dolgozott a kézdivásárhelyi póstán, amikor egy szörnyű és kegyetlen intézkedés, talán hivatali tulszigorúság lehervasztotta ajkáról az örökös mosolyt.

A VIZSGÁLAT

Néhány nappal ezelőtt történt, hogy a kézdivásárhelyi postafőnök vizsgálatot tartott és az utóbbi időben raktárnoki minőségben működő Málnási György hivatalában

16 lej értékű levélbélyeget talált, ami a póstás tulajdona volt, azt a saját pénzéből vásárolta. A főnök félremagyarázta a dolgot és azonnal fel-függesztette Málnási Györgyöt.

Az öreg hivatalnok, aki annyi ideig meg

tudta őrizni hivatali tisztaságát, annyira szívére vette a kegyetlen intézkedést, mely

éppen nyugdíjba vonulása előtt távolította el hivatalából,

hogy egész nap a szégyentől és kétségbeeséstől magán kívül járt-kelt a városban.

OTTHON SEM VOLT NYUGALOM

Családi fészkeben sem volt nyugovása az öreg póstásnak, mert 72 éves felesége állandóan keserítette az öreget, aki végső elkeseredésében elhatározta, hogy eldobja magától az életet.

A MEGOLDÁS

Estig kóborolt az utcákon, majd vascsorára hazatért. Utána nyomban bement szobájába és vetkőzni kezdett. Felesége a konyhában folatatoskodott, amikor

néhány perc múlva éles dörrenésre lett figyelmes. Bement megnézni, hogy mi történt az urával. Megdöbbenve látta, hogy Málnási György ágyában fekszik átlőtt fejjel. Véres volt a takaró és a párna, kezében pedig még ott szorította a forgópisztolyt, amellyel szájába

lőtt.

A golyó átfuródott az aggyelön és megakadt a koponyacsontban, azonnali halált hozva a szerencsétlen öreg póstásnak.

Levelet nem hagyott hátra, feleségétől sem búcsuzott el, akivel egy idő óta nem tudott harmonikus családi életet élni.

A kiszállott rendőri bizottság és hátsági orvos már csak a beállott halált konstataálta.

*

A temetésen hatalmas tömeg kísérté utolsó útjára az öreg póstást, akinek a tulszigorú és kegyetlen hivatalfőnök intézkedése adta kezébe az utolsó vándorbotot.

Az egész város kíváncsian lesi, hogy az ügynek, mely egy példás és tisztakész hivatalnokot kergetett halálba — nevetségesen csekély összeg miatt — lesz-e folytatása?

*

Ennél tragikusabb történetet alig jegyzett még fel a kisebbségi élet krónikájában.

Kézdivásárhelyi konverziós ablak

Olvasunk elég sok konverziós cikket, az újságok konverziós tanácsokra küllön rovatokat nyitottak. Ezek óta már mind ezt a szót halljuk és beszélzünk. Azt mondjuk, hogy a pénz értékének nagymérvű felermelkedése, a termékek értékének csökkenése hozta világra e fogalmat. Felvesszük és megmérjük a dolog lényegét a velejáró moratóriummal együtt és megnyugszunk végül is bennük, mint a kopott felülől készített új nadrágban. S most, a fizetési határidőkor, látva a fizető adósok tömegét, az újra megmozduló pénzt, a szokás hatálmában rébegjük: Lám, lám mégis lesz becsület, hitelélet, stb., a törvény tekintélye meg van mentve.

Bár így volna! Csak még hinni tudnánk. És örülni tudnának a hitelzők is. Akik adták a pénzt.

A jövő útjait építő Kézdi...

Hovatovább bebizonyosodik, hogy kisebbségi fennmaradásunk, csak nagyobb megszervezettség — még pedig elsősorban társadalmi szervezkedés útján biztosítható. A kisebbségi ember egyéni érvényesülésének leszorítása olyan befelől ható erőfő eredményez, mely mint minden kisebbségi népnél a közéletet biztos alapokra helyezi, a távolabb állókat egymáshoz közelebb hozza. A társadalmi korlátok elhajolnak és egy tudatos rendszer szerveztségének engedve — ez az erő — kivált az általános leszegényedés nyomása alatt — elég hatalmas lehet az átfőrmálódáshoz.

A „kisebbségi-magyar“ típusa nagyobb közös munkára, a köztért nagyobb áldozatokra, és a legnagyobb közös eredményre: boldogulásunkra tud vezetni.

A kulturális és gazdasági akciónak ilyen eiképzése hozta létre a „Kézdi Gazda Szövetkezetet“ Kézdivásárhelyen.

Egy-két lelkes ember eszméje, a kezdeményezés vállalásának bátorsága s ugyanazoknak az aprólékos őrlő munkája tette lehetővé megalakulását. A székely tömegektől elég volt az is, hogy a szükség diktálta tömörülési formát magukévá tették, az adott keretekbe beálltak. Most, — több mint egy félvéri sikeres eredmény után — a kereteknek további kiépítése következik és ehhez a Gazda Szövetkezet tagjainak a cél érdekében való tudatos munkájára is szükség lesz.

—Dr. Solyom Miklós földbirtokos és ügyvéd Na lelke a Kézdi Gazdasági Szövetkezetnek. Ő a szövetkezet ügyvezető igazgatója. A Kézdivásárhelyi Gazdakör gyűlésén az ő és egy-két munkatársa előkészítése után határozták el a gazdák, hogy szövetkezetet alapítsanak Kézdi-ben. Ez a szövetkezet jelen-tőségében is bizonyos társadalmi és népszervezési vonást kapott kisebbségi helyzetünkben és egy minőségben, mint mennyiségben több a régebbi szövetkezeti alakulatainknál.

— Ugy gondoltuk — mondja az ügyvezető igazgató — hogy az első évben csak a tej

és tejtermékek értékesítésével foglalkozunk, de alapszabályszerű jogot biztosítottunk a mindenkori évi közgyűlésnek arra, hogy az előző től folyamán kimondhassa, hogy a következő évre még milyen gazdasági terméket kíván szövetkezeti úton értékesíteni. Szövetkezetünk gyorssegély-szerű kisebb kölcsönöket is ad és nincs kizárva, hogy hitel-szövetkezetté is tejlődjék. A kulturális tevékenység is fel van véve programjába. Így ebből a magból a gazdák összefogásával, minden irányu érdekeiket társadalmi úton védő erős szövetkezeti szervezet nőhet ki.

El kell gondolkozni a mondattokon.

Idők parancsa a családok felett álló közös gazdasági szervek felépítése. Fontos, hogy a

család megélhetését a férfiak ne csak egyedül és külön-külön utakon próbálják megszerezni, de ne kicsinyeljék le a közös, előre megállapított terv szerinti termelés, értékesítés és munka jelentőségét a hovatovább csavarosabb nagyobb tudást és erőt megkivánó gazdasági küzdelem porondján.

Elmondja dr. Solyom, hogy az igazgatóság vagyonos emberekből áll, kik anyagi garanciát is jelentenek.

— Ma már havonta 50—60.000 lej fizetünk ki a gazdáknak, — mondja az ügyvezető — a beadott tej árában és van gazda aki havonta 1.000 lejnél többet vesz be, csak tejből. Gazdáink legtöbbje azelőtt nem tudta értékesíteni tejtét és vaját egyáltalán nem termelt, vagy csak alkalmi eladásra számított néhány napján. El lehet képzelni, mit jelentenek a Szövetkezetek egyelőre a marha-állomány megszorítására. A tej kitermelése jó hozamú, mert adva vannak a kimeríthetetlen székely erdei legelők. Egyébként együtt dolgozunk az erdélyi magyar Szövetkezeti központtal a siménfalviak csoportjában. Ha megérsődünk, majd más termékeket is veszünk át gazdáinktól, akik az ősi szorultságban egyedül állva, eddig kénytelenek voltak a gyors értékesítés érdekében akárhánszor elkötyavetyélni árujukat.

Felemelő érzés tölt el, mikor kijövök dr. Solyomtól.

Az a megnyugtató tudat, hogy egészséges kisebbségi társadalmunk, mely az idők útjára a szövetkezeti megalakulások reflexét oly pontosan ki tudta váltani. És választott új helyzetekre — nemcsak Marosvásárhelyen, de szerte Erdélyben is.

Irni kell róla,

hogy a vásárhelyi volt Rudolf, majd Közkörházat „I. G. Duca“ névre keresztelték. A napokban volt meg a keresztelő szertartás, — nagy ünnepség keretében, melyen mindenki hivatalos volt, csak éppen a tulajdonos Kórház Egyesület és az alapító Báro Szentkereszt Stefánia családjának ma élő tagját nem hívta meg senki.

Hogy a kézdivásárhelyi interimár nagy tranzakció gondolatával foglalkozik. Arról van szó, hogy a város adósságainak rendezésére adják el a szép kiterjedésű és több millió lej értékű városi erdőt. Azonban arról is szó van, hogy ne sokáig legyen már az interimár a város élén s hogy választott tanács vegye át a köztügyek intézését. No és ebben az esetben a város minden egyes polgárának az a szíven fekvő óhajta, hogy az erdő-eladást a nyílt színen, a beleegyezést, vagy bele nem egyezést szavazással megállapító jövődő választott tanács bonyolítsa le. Ez az eladás a várost érzékenyen érintő kérdés. Fel-tétlenül közmegelegedésre intézését csak a közbizalom megválasztotta vezetőség merheti

keresztül vinni. Azért is, mert az interimár működése lépten-nyomon gyanúsításokkal szolgál, — amit pedig elkerülhet. Ez ügyvel kapcsolatban már is mellék-üzletről süttog-nak.

Hogy a Háromszékvármegyei Tanalaphoz tartozó kis és nagy-kaszárnya épületeket jó pár évvel ezelőtt rendelet alapján telekkönyvileg az állam tulajdonába írtak át. Az akkori megyei interimár, mely hivatott volt az ügyben állást foglalni, — elmulasztotta a határozat megfellebbezését. A több millió lej értékű ingatlanokat a Háromszékvármegyei Tanalaphoz nevére visszairását célzó lépéseket készült tenni a megyei és helyi magyar-párti vezetőség, — mert a hivatalos megyei közigazgatási apparátus a választott tanács idejében hozott — visszaszerzést célzó határozatokkal végre nem hajtja.

Hogy a háromszékvármegyei interimár bizottság magyar tagjai kivétel nélkül lemondottak, mert a Háromszék-vármegyénnél folyó gazdálkodás miatt a további felelősséget vállalni nem hajlandók.

Tomcsa Sándor:

KISVÁROSI RIPORTOK...

RIADALOM,

avagy:

A szerelem mindent legyőz

Kisváros, november 23.

A HELYZET

A helyzet a következő: kisvárosi, úgynevezett intelligens család, mely az élet finom, sima, zökkenés nélküli menetére van berendezkedve. Mivel ma az élet minden, csak nem finom, sima és zökkenés nélküli, a család állandóan csodálkozik, riadt és ingerlékeny. És persze nélkülöz, mely szükség úgy pusztítja a család életet, vesztülött finomságát, a nyugodt világrendben gyökerező moralitását — mint rák az emberi szervezetet. A család öt tagból áll: apa, anya, két lány és egy fiú.

Az apa: tehetetlenségében fatalista, kis nyugdíja van és már olyan igénytelen,

mint valami tárgy. Egyetlen óhaja, hogy hirtelen haljon meg, de erről nem beszél sosem.

Az anya: hajdani, önzetlen, ennek ellenére vagyons doktor bácsi lánya. — Ugyancsak tehetetlen, finom, halk, csodálkozó, órákig elnéz régi fényképeket, olykor zongorázik.

Nagyobbik lány: szerelmes, Kisebbik lány: a legeselekvőbb.

Fiu: némi keresete van, áldozatnak érzi magát.

A lakás: három szoba, konyha, mely régi butoraival, zongorájával, családi képeivel, szétlaposított szőnyegekkel, kiürült vitrinjeivel úgy áll ki a viharból, mint egy elsüllyedt világ utolsó roncsa.

Vasárnap

A nagyobbik lánynak van egy komoly udvarlója: Feri, aki egy közeli fátelen tisztviselő. Ferinek láthatóan kitűnő étvágya van és feltételezhetően szerelmes a nagyobbik lányba: Juciba. Feri jár Jucához, ilyenkor ott ebédel vagy vacsorázik és mivel Feri meglehetősen világos ész, aki be tud látni a dolgok mögé, jövetelet, ami egyet jelent ebéddel vagy vacsorával, mindig jóelőre bejelenti a családnál.

Most vasárnapra is úgy írta, hogy délután tízenegykor érkezik és mielőtt becsúszna, indul vissza a telepre.

Ez tehát egy ebédet jelentett.

A család összeszedte minden energiáját, leleményét és pénzt és vasárnapra a következő ebédet szerkesztették össze, építették fel, komponálták meg: rizsleves savanykásan, rántott csirke, almás tészta, gyümölcs, fekete és egy fél liter bor a service metszett üvegben, melyben — többet mutat.

Aztán várták Ferit.

De mivel Feri délután fél háromig nem jött, a család zsörtölődve, de valami halk, belső megelégedéssel nekiült az ebédnek és azt az utolsó morzsáig, az utolsó cseppig elfogyasztotta. Még Ju-

cika is kitűnő étvágygal evett, igaz, hogy ezután elhúzódott és sirt. Az ebéd ünnepe hangulatot varázsolt. Az apa homlokán csókolt nejét és gyerekeit. Alkonyatig beszélgettek, zongoráztak, az apa úgy társalgott fiával, mint barát barátal, az anya: mint barátnő barátnővel. Az ember szinte várta, hogy belépjen a hajdani doktor bácsi, a nagypapa, fehér és rózsaszínűen, bölcsen és vidáman és mindegyiknek egy pár aranyat dugdosszon a zsebébe...

Ez a hangulat akkor kezdett elszállani, mikor a vacsora került szóba. A fiú említette, mert aztán moziba megy.

Kávéban egyeztek meg, kávéban, vajjal. A kenyeret meg lehetne piritani — mondta álmódzva a mama. Juci sóhajtott, a papa szerint, piritós kávéval remek és könnyű étel. A fiú gunyosan felkacagott, mire a kisebbik lány megjegyezte: „menj a vendéglőbe”. A fiú ezt vágta vissza: „Hát mehetnék is. ha...” A papa vette kalapját, a mama halántékára szorította kezét: „Gyerekek, az Isten áldjon meg!”

Es a család békés alkonyában, keserű és füsttel, sercegeve, pattogva lobbant fel a mai élet tüze.

Szekér áll meg a ház előtt

Az utolsó korty kávé elfogyasztották: a mama a vaj zsirpapiját kapargatta egy késsel és a kére tapadt vaját egy tányér szélére kenve, azt a fia elé tolta. A fiú tovább a kisebbik lánynak, az a nagyobbiknak, a nagyobbik az apjának, ki végül szeretet — sőt hódolatteljes mozdulattal a mamának ajánlotta fel a tányér peremén fénylő vajdarabkát. A mama halásan nézett végig családján és kegyesen fogadta az áldozatot: a vaját lekenyerezte, finom ujjakkal letörte egy darabka kenyeret, arra rákent és olyan arccal vette magához, mint az Ur testét.

Ebben a pillanatban szekér zörgött végig a csendes kisvárosi utcán. A köveken ugráló csattogó zajt tulajdonképpen csak akkor hallották meg, mikor az megszünt a ház előtt.

A másik szobában

Jucika Ferivel maradt. A család többi része a másik szobában tanácsalauul, riadtan futott össze. Halkan, szinte csak jelekkel, de gyorsan és hulló mozdulatokkal riadoztak:

Mama: Istenem, most mi a csodát adjunk vacsorára?!

Papa: Csinálj tojásrántottát. Tojásrántottát és kávé.

Mama: Ne beszélj bolondokat. Aztán nincs egy tojás se a háznál.

Kisebbik leány: Mondtam tegyük el a csókot és a mellét.

Mama: Mondtad, mondtad. Most nem arról van szó. Fuss át Pólika nénihez és kérdezd, nincs valamije? Egy szelet hús, egy darab kolbász... Mondk, hogy

vendég érkezett és be vannak zárva a boltok...

Fiu: Nehogy odamenjen! Holnap tele lesz a város. Rökhögik az embert...

Mama: Neked könnyű, te veszed a kalapod és méssz.

Fiu: Mi a fenének kell szerelem?!

Kisebbik lány: Na csak hallgass, tudok mindent!

Fiu: Mit tudsz? Na mit tudsz?

Mama: Hallgassatok, az Isten áldjon meg. (A férjéhez): Menj be fiam és ints Jucinak, hogy jöjjön be. (Apa el.)

Juci (be): Most mi a fenét csináljunk? Legjobb, ha megmondom, többet ne jöj-jön ide...!

Mama: Na-na.

Juci: Nincs más, mint megpróbálni Pólika nénihez.

(Papa hangja a másik szobából: Biztosan megegytél désem...)

Mama: Ebből a kenyérből sem adhatunk.

(Feri hangja a másik szobából: Köszönöm, ami igaz, igaz, bár jól meguzsonáztam, de bizony alaposan megrázott a zse-kér...)

Papa hangja: Na, majd csinálnak a felhérnépek valamit).

Juci (hallgatózza): A papa meg van bolondulva.

Kisebbik lány: Mit beszélnek?

Juci: Azt kérde apám, hogy mivel szereti a hideg disznósültet.

Mama: Istenem, Istenem!

Kisebbik lány a fiúhoz: Laci...

Fiu (legyint): Tudom, tudom... (Előkö-tor negyven lejt és az asztalra teszi.)

Mama (fellelegzik, a kisebbik lányhoz): Akkor fuss fiam a bodegába és hozz egy kis hideg sertést...

Juci: És egy kis sajtot. Feri szereti vacsora után.

A vacsora

Feri arról beszélt, hogy tavaly télen két napig üldöztek egy medvét. Az idén már nem fog vadászni — mondta — és hosszan Jucikára nézett. Jucika lesütötte szemét és arra gondolt, hogy a kisebbiknek már itt kellene lennie.

A konyhából tényleg zaj hallatszott, mire felkelt.

Es öt perc múlva, mosolyogva és igazán jó szívvvel betálaták a vacsorát.

Négy szelet hideg sertést mustárral,

Svábhegyi Szanatórium

(Budapest centrumától 12 percre)

subalpin (430 méter) diétás gyógyintézet

Már heti 140 pengőért
rökeletes szanatórium el-
látást nyújt orvosi fel-
ügyelettel, 5-szöri étke-
zéssel, vízkurával, fűtés-
sel együtt

A legideálisabb őszi-téli üdülőhely.

Fiu: (Keserűen kacag).

Juci: Köszönöm Laci.

Fiu: (szótlanul legyint).

Mama (belépve a másik szobába): Már bizony Feri, ha nem jött ebédre, be kell érnie egy kis hideg sertéssel és sajttal, egyéb most nincs a háznál.

Feri: Ó kezit csókolom, remek dolog az. És a saj... Biztosan Jucikának jutott eszébe.

Mama (odaint a papát, félhangon): Mondk, hogy a borhoz vizet is hozas-sanak.

Papa (csodálkozva el, aztán a másik szobában): Anyátok valami bort is em-leget.

Fiu: Még mit nem?

Kisebbik leány: Laci... Holnap kapok a terítőért...

Fiu (legyint és kívág még husz lejt): Parancsoljátok a bőrtmet is?

Papai Pszt.

Az Országfejlesztési kölcsön az összes népre-tegek aláíróinak bizalmát bírja.

Ezen új kölcsön jövedelme minden jelenlegi és jövőbeni adózás alól mentesítve van. Bárki, aki 880 lejt jegyez, minden külön fizetés nélkül résztvesz a 3-3 hónaponként tartandó huzásokban.

Ezen huzások alkalmával minden évben rend-kívül nagy nyeremények 100 ezertől 3 millió lejig lesznek kioszlva.

Az összes nyeremények, melyek az első évi huzásoknál kisorsoltatnak, 4 milliárdos jegyzés esetén legalább

50 millió lejt

fognak kitenni.

Az első 5 év nyereményei, melyek az aláírók között szétosztatnak

egy negyed milliárd lejen felüli
(több mint 250.000.000 lej)

hatalmas összeget képviselnek.

Az első huzás: 1935. február 1.

A jegyzés még folyik.

Pénzeteiket adjátok bizalommal a legkomolyabb adósnak:

Az ÁLLAMNAK

Teljesítsétek hazafiúi kötelességeiteket.

Biztosítsátok vagyonotokat és jövedelmeiteket.

SPORT

Szomorú aradi sporthíradó:

Arépirító botrányokban robban ki a sportszerűség kiveszőben levő szelleme

és mint velejáró — a játék nívója is egyre süllyed Aradon

Arad, november 23.

Ugyszólván nem mulik el vasárnap Aradon, hogy valamilyen formában sportbotrány ne játszódna le a labdarugómezők felett. Vasárnapról vasárnapra a legkülönbözőbb izgalmas jelenetek rontják a sport sportszerűségét: hol a játékosok durvaskodnak, hol a közönség feledkezik meg arról, hogy csak mint néző jelent meg és, hogy a labdarugópályán semmi helye sincs a szabadstílusú birkózásnak...

Ezzel szemben a nívó, a sportnívó az egyre hanyatlak. Ma már egyenesen vita tárgyat képezheti, hogy vajon futball-e még az a rugdalózás, amit az aradi csapatok játszanak — tisztelet a kivételnek — a pályán „produkálnak”? Komoly sportemberek között hangoztatják azt a véleményt, hogy helyesebb lenne, ha Aradon beszüntetnék a futballt: többet használnának ezzel a gesztussal a tiszta sportszerűségnek, mint, hogy így „futballoznak”...

Botrányok és rossz mérkőzések: különös velejárói a sportszerű szellem felbomlásának. Ugy látszik a közönség a maga erejével szeretné pótolni azt a nívóhanyatlást, ami a játékosoknál mutatkozik...

*

A napokban érkezett meg Aradra az a rendelkezés, amely előírja, hogy a futball pályákat drótkerítéssel kell körülbéni. A ki- és bejárás közvetlenül a pályára olyan drótfedélű folyosón keresztül történik majd, amelyeken a cirkuszokban használnak a vadállatoknak a ketrekből a porondra hajtásánál. Ez a rendszabály

talán megóvja majd a játékosokat és a bírót a közönség tettelességeitől. Azonban az egyesületi vezetőségek haragjától már bajosan kiméli meg a rosszul játszó csapatokat, meg összekötöket.

*

Egyik aradi nagy sportegyesület — mint értesülünk — valamennyi játékosát „szabad listára” teszi, vagyis elbocsátani kívánja, mert olyan botrányosan rosszul játszik a csapat, hogy a vezetőség nem hajlandó többet áldozni az együttesre, amely így is jelentős áldozatkészség révén jöhetett csak létre. Az egyesület — amelyről szó van — jelentős társadalmi és vagyoni pozíciót elfoglaló sportbarátok vezetése alá került és eleinte minden nagyon szépen, simán ment. A sportbarátok áldoztak, az egyesület csapata szépen szerepelt. Már-már az volt a helyzet, hogy a sportdicsőségén kívül a kiadások valamelyes visszatérülésére is kilátás volt, amikor a csapat megbokrosodott és „ugy letört, mint egy virágzsal”. A vezetőség most erőlyes, elhatározó lépésre szánta el magát: lehet, hogy szakításra kerül a sor vezetőség és egyesület között, de az sem lehetetlen, hogy az erőlyes fellépés eredményel jár majd és végre-végre ismét megembereli magát a csapat.

*

A fenti példa nem elszigetelt jelenség. Az aradi labdarugó sport színvonalára süllyed. És a közönség fegyelemzetlensége egyre növekszik. Az elmúlt vasárnap — mint jelentettük — olyan jelenetek játszódtak le az aradi futballpályán, hogy minden igaz sportembernek pirulnia kellett: a közönség olyan erőszakos volt,

hogy az már felháborító. Pedig két román együttes mérte össze az erejét. És mégis: így robbant ki a lokálpatriotizmus. Mi lesz végül is, ha a sportszerűtlenség végképpen elhatalmasodik? Gondolják, hogy karhatalommal és drótkerítéssel megfegyvelmezik a közönséget? És gondolja valaki is, hogy szabadlistára helyezésével, fenyegetéssel és veszekedéssel megóvhatják, vagy éppen emelhetik a labdarugó sport nívóját?

Nem drótkerítés és nem az erős kéz politikája hiányzik itt — sajnos. Hanem a sportszerűség szelleme. Ami ugyilátszik végképpen kiveszőben van Aradon.

(b.)

Egyiptom válogatott csapatával indulnak meg tárgyalások. Az első mérkőzést az athéni Balkáni-kupa tornája után Kairóban játszanak, a revánsmérkőzést pedig tavasszal Egyiptomban.

Nem négy, hanem tíz... A nagybányai Phoenix Szatnárón a Kolping ellen játszott. És győzött. 10:0-ra. Ugyilátszik a telefonközlés hibájából: több erdélyi városhoz is úgy jelent meg az eredmény, mintha „csak” 4:0-ra nyert volna. Készen, sőt dicsérettel helyesbítünk: megdicsérjük a Phoenix-csapatok gólképességét!

A MAGYAR BIRKÓZÓCSAPAT UJABB VERESÉGE NEMTORSZÁGBAN

A magyar válogatott birkózócsapat újabb mérkőzésre állott ki Németországban Schiefertadtban a Verein für Kraftsport ellen. A magyar csapat 4:3 arányban vereséget szenvedett. A veresség szokatlanul súlyos a nem valami nagyképességű vidéki német csapatból, amelyben csak egyetlen német válogatott birkózó szerepelt.

ERŐS KÜLFÖLDI JÉGHOKKI CSAPATOK JÁTSZANAK ROMÁNIÁBAN

A tél folyamán. A kanadai Winnipeg Monarchs, amely Kanadát képviseli a világ bajnokságokon két mérkőzést játszik Bukarestben január 5-én és 7-én. Karácsonykor a Klagenfurter Athletik Sportklub csapata jön romániai túrra: Bukarestben, Csikszederán és Csernovicban játszanak majd az osztrák hokkizók. Még egy osztrák csapat a Wiener Eislaufverein erős együttese játszik Bukarestben. A budapesti FTC jég-hokki csapatának romániai mérkőzéseiről is szó van. Ugy: mozgalmass téli szezon ígérkezik.

— Nagyon egyforma lenne — mondtam.

Erre nem szólt a szíriai, hanem sarkon fordult és bement a garázsba. Én még álltam egy darabig és azon gondolkodtam, hogy mit tudjak csinálni. Nagyon jó dolgot találtam ki, mert levettem a kabátomat, egy kicsit félrebb mentem, ahol tiszta volt a föld, ott leterítettem és hagytam szépen ráfeküdnöm. Innét boldogan néztem a világot, amely nemcsak szép kék égből, ragyogó napból, szíriai főnökből és dolgozó munkásokból állott immár, hanem belőlem is!

Egyik-másik munkás epedve nézett rám, de aztán mégis tovább folytatta a dolgát. Egy kicsit később maga a szíriai is kijött, hogy megnézzék: vajon jól és rendszeresen csinálom-e a fűrésztest! Amikor meglátta, hogy bátran heverészek a földön a még mosolygók is, mintha őt megszerettem volna, akkor vilámlott egyet a szeme, de nem szólt, hanem sarkonfordult és úgy bement a garázsba, hogy mögöttem szinte kiütötte tülkelő a falat. Utána még nevezetesebb dolog történt, mert az egyik szőke fiú, aki a szín előtt és egy kicsi műhelypadon vasat reszelt, szintén megdölgte magát, odajött hozzám és szóné küll mellém heveredett. Néhány perc múlva a példánkot még ketten követték, akik szintén tanulmánygyű fiúk voltak. Feküdni is szép sorjában fektüdtünk, ahogy az iskola és a rendszabály megkívánja. Néha egymásra nevetünk, de küőben csendben voltunk és semmivel nem lázítottuk egymást.

Ha én a szíriai helyben lettem volna, számba sem vettem volna magunkot, hanem a tüzőkádó napra és az idő folyására bízom volna mindent. Benne azonban nem volt ilyen nagy nyugalom, mert vad szemforgatással kijött hozzánk s ott előtűnt megállt:

— Maguk mit csinálnak? — kérdezte. A társaim mind reám néztek s abból megértettem, hogy nekem kell szólnom e őször.

— Tanuljuk az autóvezetést — mondtam.

Erre a szőke fiú még ná'amnál is nagyobb bátorságot vetett és a jobb kezével tölcseért formált a szája elé.

— Tú-tú! — folytatta, amit én elkezdtem.

A többiek is sorjában mind tutulni kezdtek.

(Folyt. köv.)

Félvezeték
Önt, ha „OLLA”
helyett silány
u. ázatokat
ajánlanak. Uta-
sítsa vissza ra-
gaszkodjék az
eredeti csoma-
gólásu „OLLA”-hoz

Nagyszében főutcaán fekvő, bodegával
egybekötött vendéglő részére
ügyes

román vendéglőst

keresünk, ki az üzem megkezdéséhez
szükséges pénzzel rendelkezik. Aján-
latokat Rudolf Mosse Sibiu,
„Sibiu/1257” ielige alatt továbbít.

Elsőrangú, elegáns
kávéház és étterem

részére. Erdély német ipari városában
tőkeerős, az ország nyelvelt bírő
vendéglős kerestetik.

Ajánlatok „Szakember” ieligére
a kiadói hivatalba küldendők

Ambár a szőrmeárak árai emelkedtek,
még ma is mindenféle

szőrmeárut

a legolcsóbb árak mellett

vásárolhat

ROSENBERG SIMON nál

Brassó, Kapu-utca 34 szám,

Bukarest, Str. Sfintilor 30.

Győződjön meg, vételköltséget nélkül
az árak olcsóságról és az áru minőségéről

Most jelent meg! Most jelent meg!

FELTUNÉSKELTŐ KÖNYV!!

AZ ÖNGYILKOS

Első munka kiváló tudósok tollából ezen
utóbbi évek folyamán sajnos igen aktuálissá
vált témáról, melyet komplikált volta miatt
eddig tudományosan nem dolgoztak fel.

A tudomány emberei fáradoztak az

öngyilkossági járvány

okának felkutatásán és e műben őszintén tár-
ják elénk miért történik napjainkban oly sok
öngyilkosság.

Ezen könyv nemcsak nagy feltűnést fog
kelteni a társadalom minden rétegében, ha-
nem felvilágosítással is szolgál arra nézve,
miért játszódnak le az egész világon a leg-
szomorubb

napi tragédiák.

A tartalomjegyzékből:

Dr. Nyirő Gyula egyet. tanár: Öngyilkosság
és pszichopátia.

Dr. Várkonyi Hildebrand egyet. tanár: Az
öngyilkosság problémája a katolicizmus szem-
pontjából.

Dr. Décsi Imre főorvos: Mit tudhatunk az
öngyilkosságról.

Dr. Vámbéry Rusztem egyet. tanár: Ö-
ngyilkosság és büntető jog.

Dr. Gartner Pál főorvos: Az öngyilkos ö-
ntudata.

Szimonidesz Lajos theol. író: A szabad ha-
lál.

Dr. Kulcsár István orvos, pszichológus: Le-
ki elárvulás és öngyilkosság.

Székely Béla gyermek pszichológus: Gye-
mek öngyilkosságok és pszichológiai propit-
axis.

Dr. Hajnal Richárd ideggyógyorvos, az Irástudo-
mányi Társaság főtákará: Az utolsó üzenet.
Öngyilkosok leveleinek grafológiai és pszicho-
analitikai vizsgálata.

Kodolányi János író: Találkozásom az ö-
ngyilkossal.

Szabó Lőrinc író: Élet és halál.

József Attila író: Öngyilkosság?

ARA 90 LEJ.

Rendkívül érdekes és fontos könyv beszo-
rezhető a BRASSÓI LAPOK könyvostályánál
Brassó, Kapu-u. 56-58 az udvarban.

ÁBEL AMERIKÁBAN

50

REGÉNY

Írta: TAMASI ARON

Teréz néni már nem bírta tovább, ha-
nem lerogyott a székre, ráborult az asz-
tatra és keservesen sirni kezdett. Gáspár
bácsi látta, hogy a végső diadalt már csak
le kell aratni, leült hát ő is a másik szé-
re és azt mondta:

— Ábel, te mehetsz, mert én kés nél-
kül nem megyek!

Intett is nekem, hogy menjek bátron.
Én sóhajtottam egyet, mintha magam is
sajnáltnám a kés ittmaradását, majd elin-
dultam és másfél óra múlva megérkez-
tem a garázsba. Ott jóreggelt köszöntem
a szíriai Surgyelánnak, de ő nem köszönt
vissza, nekem, hanem felém nyújtotta a

markát és azt mondta:

— Két dollár!

Gondoltam, odaadom neki a tandíjat,
hátha ma szépen tanítani fog. Mingyárt
és nagyot csalódtam azonbna, mert pon-
tosan úgy, ahogy a tegnap tette volt, most
is megragadta a karomat és kivitt a ga-
rázs elé. Csak most láttam meg, hogy a
tegnapi automobil helyén egy másik áll
s éppen olyan mocskosan! Egyszerre úgy
előtűnt a harag, hogy kirántottam a ka-
romot a szíriai keziből, szembefordultam
véle és azt mondtam:

— Mit akar?

— Tegye, amit tegnap!

APRÓHÍRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastag betűkből 8 lei. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyan-
azon szövegű hirdetés négyzetszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizeten-
dők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-éadás

Malomberendezés, szítás,
„Diesel” motorral, két köves,
eladó. „Mercur” cég, Hajeg.

Állást nyer

Vigogne főmestert kere-
sünk, működési bizonyítvá-
nyokkal felszerelt ajánlatok
Regner-Weiss textilgyár, Ora-
dea küldendők. 16260

Izraelita román-német leve-
lező, 35-40 éves, benősülés
esetén nagy vállalatnál alkalm-
mazást nyer. Cim: Szamos
Hirlapirodában Satu-Mare
16261

Vegyes

Tűzifatelep iparvágánnyal
kiadó Albina közraktárban.
Brassó, Str. Juliu Maniu 67.
16252

200—300.000 lejes társat ke-
resek. „Jó üzlet” jellegű ké-
rek ajánlatot a brassói kiadó-
ba. 16262

Bukaresti

Gallérok, keményínget,
férfi- és nőruhákat szépen
szakszerűen mos, fest, tisztít a
brassói „Kristály” gőzmosoda
bukaresti fiókja: Strada Re-
gală 6. 277-b

Fodrászt és fodrásznőt ke-
resünk, perfekt munkaerőt,
vizondulólót, manikűröst, ro-
mán nyelvtudással, fixszel és
jó mellékkeresettel Coafor Ir-
ma și Sandu Bukarest, Calea
Victoriei 1. 211132-b

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Bukaresttől Galacig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetéseknél közli!

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és könyvkiadó R.T. Braşon